Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 20 גראשען — היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 12 | Łódź, Wtorek 14 stycznia 1930 | אכטער יאהרגאנג | לאדז דינסטאג, יד טבת תר״צ | № 12

Adres Redakcji i Administracji Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71 | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 224-71

די כותל=מערבי=פראגע פאר'ן ראט פון דער פעלקער=ליגע

די ערעפנונגס-זיצונג פון דער פעלקער-ליגע-סעסיע

ג ע נ ף, 13 (ספ. טעל.) היינט 11 א זייגער פארמיטאג איז פארגעקומען די ערעפענונג פון דער 58־טער סעסיע פון ראט פון דער פעלקער־ליגע, פארזיצער איז דער פוילישער אויסערן־מיניסטער זאלעסקי.

די רעדע פון זאלעסקין איז געווען געווידמעט דעם אנדענקען פון פערשטארבענעם רייטשען מי־ניסטער שטרעזעמאן. דאן איז פארגעקומען א פער־טרויליכע זיצונג, אויף וועלכער עס זענען ערלעדי־רינט געווארען א רייהע פראגען, וואס זענען בע־ריהרט געווארען אין די רעפעראטען פון פאר־שטעהער פון קובא, ווי אויך פון סער עריך דרומאן.

בעשלאסען צונויפצורופען אן אויסערארדענטליכע זיצונג

וועגען דער כותל=מערבי=פראגע

ג ע נ ף, 13 (יט״א טעלעגראפיש) אויף דער נאכמיטאג זיצונג פון פעלקער־ליגע־ראט איז בע־טראכט געווארען דער בריטישער פארשלאג צו דער מאנדאט־קאמיסיע וועגען צונויפרופען א ספעציעלע אינטערנאציאנאל־קאמיסיע אין דער פראגע פון כותל־מערבי.

דער פארזיצער פון דער מאנדאט־קאמיסיע פראקאפיע, האט אפגעגעבען א בעריכט פון דער זיצונג פון דער קאמיסיע. דערויף איז בעשלאסען געווארען צונויפצורופען אין מערץ אן אויסערא־רדענטליכע זיצונג וועגען דאזיגען ענין.

די מאנדאט־קאמיסיע איז אין דער מיינונג, אז דער בריטישער פארשלאג לאזט זיך נישט ברענגען אין איינקלאנג מיט'ן ארט. 14 פון מאנ־דאט, וואס זעהט פאר א קאמיסיע פאר אלע הייליגע מקומות און נישט נאר פאר'ן כותל.

אין צוזאמענהאנג דערמיט וועט די ענגלישע רעגירונג אריינטראגען א נייעם פארשלאג, וואס וועט בעטראכט ווערען אויף א שפעטערער זיצונג.

הענדערסאן האט ערקלערט, אז ער איז מס־כים מיט פראקאפיעס פארשלאג, ער ווייסט אבער נישט צי די אויספארשונגס־קאמיסיע וועט פערטיג מאכען דעם גאנצען בעריכט ביז צו דעם דער־מאהנטען טערמין און ער בעט דעריבער דערוויל קיין בעשלוס נישט אנצונעהמען.

דער פעלקער־ליגע־ראט האט קיין בעשלוס אין דער פראגע נאך נישט אנגענומען, אבער וואהר־שיינליך וועט דער בעשלוס אויספאלען אין זין פון דער רעזיזיע פון דער מאנדאט־קאמיסיע.

סיים-מארשאלעק דאשינסקי וועט נישט דימיסיאנירען

וו א ר ש א, 13. (טעלעפאניש פון אונזער סיים־קארעספאנדענט). די אויסלענדישע פרעסע און ספעציעל די וויענער מעלדעט, אז די קראנקהייט פון מערשאלעק דאשינסקי זאל טראגען א פאליטי־שען כאראקטער. א שייכות מיט דער דימיסיע פון מארשאלעק דאשינסקי זאל האבען דאס, וואס עס איז ארומגערעדט געווארען מיט פרעמיער באַרטעל בעת'ן שאפען פון דער נייער רעגירונג.

ווי עס דערוויסט זיך אבער אייער קארעס־פאנדענט פון זיכערע קוועלען, איז די ידיעה פון דער דייטשער פרעסע נישט אמת. מארשאלעק דא־שינסקי איז ווירקליך קראנק און וועט אפילו נישט קענען פיהרען די סיים-זיצונג, וואס וועט פארקו־מען מארגען, מיטוואך.

פרעמיער באַרטעל בלייבט נאר ביז אפריל

אזוי טרייסט זיך די סאנאציע

וו א ר ש א, 13 (טעלעפאניש פון אונזער סיים־קארעספאנדענט) אויף א מיטינג וואס איז דא פארגעקומען פון די אנהענגער פון ב. ב. קלוב האט דעפ. פארנאווסקי פון ב. ב געטרייסט די פערזאמעלטע, אז פרעמיער באַרטעל וועט פער־בלייבען אויף זיין אמט נאר ביז אפריל און דאן וועט ער אוועק אין דימיסיע.

פאסט מיניסטער בערנער זאל זיך אנגעבען אין דימיסיע

ווא ר שא, 31. (טעלעפאניש פון אונזער סיים־קארעספאנדענט) ווי מען דערוויסט זיך פון זיכערע קרייזען זאל דער פאסט־מיניסטער בערנער זיך אנ־געבען אין דימיסיע.

די שלוס-זיצונגען פון דער האגער קאנפערענץ

ה א ג, 13. (אטע) נעכטען איז פארגעקומען א לענגערע קאנפערענץ פון די קאפיטאליסטישע מלוכות. עס איז ארומגערעדט געווארען דער יאנג-פלאן. אויף דער קאנפערענץ איז פארגעשטעלט געווארען דער פראטאקאל פון דער קאנפערענץ, וועלכע ענטהאלט 14 ביילאגען.

שארפער אולטימאטום צו דייטשלאנד

פ א ר י ז, 13 (אטע). ווי עס דערוויסט זיך די „ליבערטע" פון אינפארמירטע קרייזען האבען די קאפיטאליסטישע מלוכות בדעה מארגען, מיטוואך, איבערצוגעבען דייטשלאנד א אולטימאטום אין שייכות מיט איהר עקשנות'דיגער שטעלונג, בכדי זי צו בעוועגען אנצונעהמען די איבריגע בעדינ־גונגען, ווי דעם טערמין פון די צאהלונגען א.א.וו.

6 ארבייטער דערהרג'עט אין א קויהלענגרובען-קאטאסטראפע

פ א ר י ז, 13 (אטע) נעבען רושין אין דרום פראנקרייך איז צוליב אן אונטערערדישער עקס־פלאזיע אין א קויהלענגרובען דערהרג'עט געווא־רען 6 ארבייטער און 15 זענען פערוואונדעט גע־ווארען.

דעפ. ראזמארינס רעדע געגען די תבואה- און וואלד-פאליטיק

וו א ר ש א, 13. (טעלעפאניש פון אונזער סיים־קארעספאנדענט) היינט איז פארגעקומען א זיצונג פון דער בודזשעט־קאמיסיע. עס איז בעטראכט גע־ווארען דער בודזשעט פון אגראר־מיניסטעריום. צווי־שען אנדערע האט אין דער דיסקוסיע גענומען א ווארט אויך דעפ. ראזמארין, וועלכער האט שארף קריטיקירט די איצטיגע פאליטיק פון תבואה האנ־דעל, וועלכע איז ספעציעל געווענדעט געגען דער יודישער בעפעלקערונג.

קרן היסוד לאדז. | פילהארמאניע=זאל, נארוטאוויטשא 20

דאנערשטאג, דעם 16-טען יאנואר ד. י., 8.30 אייענד קומט פאר

אפייערליכע א״י=אקאדעמיע

לכבוד דעם פרעזידענט פון דער עקזעקוטיווע פון דער וועלטליכער ציוניסטישער ארגאניזאציע ה׳

נחום סאקאלאוו

און דעם מיטגליד פון דער א״י-דעלעגאציע ד״ר אלכסנדר גאלדשטיין

אלע בילעטען זענען אויסגעקויפט. אוונט-קליידונג. אלע, וועלכע האבען אויס־געקויפט בילעטען אין דער לאזשע רעכטס און אויף די פלעצער היגטער דער לאזשע רעכטס ווערן געבעטען, צוליב טעכנישע סבות אויסצוטוישען די דאזיגע בילעטען אין ביורא פון קרן-היסוד (צעגעלנ. 4).

געזעלשאפט אוונט=קורסען פאר ארב. אין ווארשא, אפט. אין לאדז.

זאל טעאטער „אררט", אלעע 1 מאי 2.

שבת, דעם 18-טען יאנואר, פונקט 11 פריה קומט פאר

א פארלעזונג פון דיכטער און קריטיקער חבר ש. ל. שניידערמאן (ווארשא)

א. ד. ט.: „די טראגעדיע פון דער יודישער אינטעליגענץ"

טעזען: 1) די שפראכען-טראגעדיע ביי יודען; 2) יודען אלס שעפער פון נייע אידעען און פארמען; 3) דער אנטייל פון יודען אין דער מאדערנער פוילישער ליטעראטור; 4) סנאביזם, אסימילאציע און קארופציע; 5) די יו־דישע קולטור אין דער פוילישער שפראך; 6) ווער זענען די בויער פון יודישער קולטור. נאכ'ן רעפעראט דיסקוסיעס.

בילעטען צו בעקומען אין בעקליידונגס-פעראיין, לאנטווניצקא 4, אין בארא־כאוויטשעס ביבליאטעק, זאכאדניא 63 און אין טאג פון דער פארלעזונג ביי דער קאסע פון „אררט".

דעם טיפסטען ביילייד דריקען מיר אויס די ה״ה

דוד און פישעל איצקאוויטש,

צוליב'ן טויט פון זייער מוטער

שרה נ. ע.

די פערוואלטונג פון פוטער=סעקציע

ביים סוחרים=דעטאליסטן=פאריין

פיעטריקאווער 69.

3697

Dr. med. J. HERSZFINKIEL

ספעציאליסט פאר קינדער=קראנקהייטען

צוריקגעקומען

זאוואדזקא 15, טעלעפ. 111-87

נעהמט אן פון 9 – 10 פריה און פון 3 – 5 נאכמ.

Dr. med. ALBERT GOTLIB

Piotrkowska 26, tel. 177-50

עקושער און ספעציאליסט פון פרויען-קראנקהייטען.

נעהמט אן אין דערהיים פון 3–6 אוונט

און אין לעטשניצע „Vita" פיעטריק. 45

פון 6.30 ביז 7.30 אין אוונט.

Dr. med. I. WAJNBERG

Cegielniana 47, tel. 26-02

צוריקגעקעהרט

אינערליכע קראנקהייטען.

ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען.

בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.

נעמט אן אין דער היים פון 3—5 נאכמיטאג.

ארבייטער=רעסטאראן

לאדז, פאלודניאווא 20

רעכטע אפיצינס, 1-טער שטאק!

צוליב'ן קריזיס און ארבייטסלאזיגקייט האבען מיר בע־שלאסען ביליגער צו מאכען אונזערע מיטאגען:

א נאהרהאפטע זופ	30 גר.
א פארציע פלייש	50 „
לעבער מיט קארטאפעל	40 „
א מיטאג: זופ, פלייש און ברויט	90 „

פערשידענע פארשפייזען צו ביליגע פרייזען

אלעס ווערט יעדען טאג פריש און געשמאק פארגעברייט.

מיטאגען ווערען ארויסגעגעבען פון 12 ביז האלב 4.

בעקאנטמאכונג

דערמיט מעלדען מיר די געעהרטע בעפעלקערונג פון גרינעם מארק-ראיאן, אז צוליב דעם אונדערהערטען פאקט, וואס איז פארגע־קומען פאריגע וואך אין שחט-הויז גרינעם מארק 9, האבען מיר בעשלאסען נישט צו שחט'ן ביי די יעניגע שוחטים, ביז די פראגע וועט ערלעדיגט ווערען דורכ'ן ראבינאט און ועד הכשרות ביי דער יודישער גמינע אין לאדז, און מיר שחט'ן ביי שוחטים, וואס שטעהען אונטער די השגחה פון הינען ראבינאט.

מיט אכטונג

די געגנזלער פון גרינעם מארק

געוואלדיגער שטורעם איבער ענגלאנד

אראפגעריסען דעכער פון די הייזער, אומגעווארפען קוימענס, אלטע ביימער ארויסגעריסען מיט די ווארצלען

לאנדאן, 13. (ספ. טעל.) אין משך פון נעכטיגען טאג האט איבער ענגלאנד געהערשט א מוראדיגער שטורעם, וועלכער איז ערטערווייז אריבער אין אנ'ארקאן, און ביטש סטיר האט דער שטורעם דערגרייכט די רעקארד־שנעלקייט פון 190 מעטער אין א סעקונדע. די טעלעפאן און טעלעגראף־ליניעס זענען איבערגעריסען, אזוי אז פון פיל ערטער איז אונמעגליך צו בעקומען ידיעות. פון פיל הייזער האט דער שטורעם אראפגעריסען די קוימענס, ארונטערגעריסען די פענסטער. גרויסע אלטע ביימער זענען דורכ'ן שטורעם ארויסגעריסען געווארען מיט די ווארצלען און צובראכען געווארען ווי די שטעקעלעך.

א האנק רעס, וואס די איינוואוינער האבען זיך בעהאלטען אין די קעלערס, איז די צאהל מענשליכע קרבנות פערהעלטנישמעסיג קליין. איין פרוי איז דערהרג'עט, 6 מענשען זענען שווער פערוואונדעט. אין יונגעל האט דער שטורעם אוועקגעטראגען אין ים אריין.

די שיף „גריסט" בלאנדושעט ביים ברעג א בעשעדיגטע און רופט פערצווייפעלט נאך הילף, 6 אנדערע שיפען זענען שטארק בעשעדיגט.

אהן מאטיווען

בעזייטיגט א יוד פון פאסטען

דאנציג, 13. (יט"א טעלעגראפיש) די אנטי־סעמיטישע מעהרהייט פון אינטערנאציאנאלען אויפזיכטס־ראט פון טאבאק־מאנאפאל האט בעזייטיגט פון זיין פאסטען דעם יודישען גענעראל־דירעקטאר נאטאן. קיין מאטיווען פאר דער בעזייטיגונג זענען נישט אנגעגעבען געווארען. ה' נאטאן איז געווען דער פאקטישער ארגאניזאטאר פון מאנאפאל.

די האנדלונג פון אויפזיכטס־ראט האט ארויסגערופען שארפע פראטעסטען. דער שריט ווערט בעצייכענט אלס סקאנדאלעזער.

הונדערט יודען פער'משפט פאר פריוואטען האנדעל

מאסקווע, 13. (יט"א טעלעגראפיש) אין משך פון דער לעצטער וואך זענען געמשפט געווארען הונדערט יודען פאר פיהרען פריוואטען האנדעל. זיי זענען פעראורטיילט געווארען פערשיקט צו ווערען אין נארים. זייער פערמעגען ווערט קאנפיסקירט.

איינגע פון די פעראורטיילטע האבען געהאנדעלט לעגאל מיט אנ'ערלויבניש פון דער מאכט. דאס געריכט האט אבער אנערקענט, אז זיי האבען געהאנדעלט מיט אזעלכע סחורות, וואס געהערען צום מלוכה־מאנאפאל און דערפאר זענען זיי פערמשפט געווארען.

דייטשע באנק פערק., ענדערט די דיסקאנטא

בערלין, 13 (ספ. טעל.) די דייטשע באנק האט פערקלענערט די דיסקאנטא פון 7 אויף 6 און א האלב פראצענט. די פערקלענערונג פון דער דיסקאנטא האט א גרויסע בעדייטונג פאר די פויליש־דייטשע האנדעלס בעציהונגען.

יודישע הילפס־געזעלשאפט „קעפא" אין קיעוו ליקווידירט

מאסקווע (יט"א) לויט דער פעראָרדנונג פון דער אוקראאינישער רעגירונג איז די קיעווער יודישע הילפס־געזעלשאפט „קעפא" (קיעווסקאיע יעווריעיסקאיע אבשעסטווא פאמאשטשי) איצט ענדגילטיג ליקווידירט געווארען. אין דער פעראָרדנונג ווערט געזאגט, דאס די געזעלשאפט קאן ווייטער עקזיסטירען נאר אין פאל, אויב עס וועט געפיהרט ווערען א הילפס־אקציע נישט בלויז פאר אָרימע יודען, נאר פאר די אָרימע איינוואוינער פון אלע נאציעס.

אין צוזאמענהאנג דערמיט פיהרען די יודישע קאמוניסטען א קאמפאניע געגען דעם יודישען מעדיצינישען געלעהרטען „פראפ. ד"ר לוריע, וועלכער איז די גאנצע צייט געשטאנען בראש פון דער „קעפא". די יודישע קאמוניסטען געהען אזוי ווייט, דאס זיי פאדערען אויסשליסען דעם יודישען פראפעסאר פון „פעראיין פון מעדיצינישע טוער".

פוילען — עסטלאנד

ווארשא, 13 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט), ד. 10־טען פעברואר וועט קיין ווארשא קומען צוגאסט צום מלוכה־פרעזידענט דער פרעזידענט פון עסטלאנד אטא שטראנדמאן.

ס'איז פאראויסגעזעהען, אז ווימערציים וועט פרעזידענט מאשטשיצקי בעזוכען עסטלאנד.

אנדערהאלבען מיליאן גאלד־פראנק פאר פוילען

גענף, 13 (אטע) אויף דער היינטיגער זיצונג יועט דער ראט גענומען אין אכט די רעזאלוציע פון דער קאמיסיע, וואס לעגט פאר איבערצוגעבען פוילען די סומען, וואס קומען פון דייטשלאנד אויפ'ן יסוד פון דער פערזיכערונג פון די בערג־ארבייטער אין פוילישען אויבער־שלעזיען. די סך מען בעטרעפען איבער אנדערטהאלבען מיליאן גאלד פראנק און בעווייזט גלייכצייטיג די מאראלישע אנערקענונג פון די פוילישע פרעטענציעס.

ווידער אנ'ערדציטערניש אין פראנקרייך

פאריז, 13. (כפ. טעל.) אין מערב פראנקרייך האט מען נעכטען ווידער בעפיהלט א שטארקע ערד־ציטערניש פערבינדען מיט אונטער־ערדישע רודערען. אין סאן מאלא און אין איינגע אנדערע ארומיגע שטעט האבען געפלאצט די ווענט און פאבריקס־קוימענס, גרעסערע הזקות זענען נישט נאטירט געווארען.

געשלעג אין א ווילנער קינא

בעת'ן דעמאנסטרירען אנ'א"י=פילם

ווילנא, 13 (טעלעפאניש) ביים דעמאנסטרירען אין א היגען קינא א פילם וועגען די לעצטע געשעהענישען אין ארץ־ישראל איז געקומען צו גרויסע טומולטען. בעת א ספעציעל אנגאזשירטער כאר האט גענומען זינגען ציוניסטישע לידער, האט א טייל פון פובליקום איינגעארדענט א קאנטער־דעמאנסטראציע. דער סעאנס האט געמוזט איבערגעריסען ווערען. פאר'ן קינא איז געקומען צו צוזאמענשטויסען און געשלעגען.

דער גורל פון „צאר קאלאקאל"

מאסקווע, 13 (ספ. טעל.) דא איז אראפגענומען געווארען דער בעריהמטער היסטארישער קלויסטער־גלאק. דער אזוי גערופענער „צאר קאלאקאל". דער גלאק וועגט 64 טויזענד קילאגראם.

„אהל שם" גיט נישט דעם זאל פאר דער ארבייטער־קאנפערענץ

ירושלים (יט"א) א גרויסע פערביטערונג האט אין די ארבייטער־קרייזען ארויסגערופען דער פאקט, וואס די פערוואלטונג פון תל־אביב'ער קהלה־צענטער „אוהל שם", וואס איז אויפגעבויט געווארען דורך דעם בעקאנטען פילאדעלפיער ציוניסט ש. בלום און בעזוצט דעם גרעסטען זיצונג־זאל אין תל־אביב, האט אבגעזאגט צו ערטיילען דעם זאל פאר'ן גרינדונגס־צוזאמענפאהר פון דער ארץ־ישראל'דיגער יודישער ארבייטער־פארטיי, וואס איז דא פארגעקומען. דער אזוי ווערט מאטיווירט דער מיט, וואס דער זיצונגס־זאל פון דער ארבייטער־קאנפערענץ האט געזאלט רעקארירט ווערען מיט א רויטער פאהן.

דער פערוואלטונגס־קאמיטעט פון „אוהל שם", בראש פון וועלכען עס שטעהט חיים נחמן ביאליק, האט ערקלערט, דאס דער זאל ווערט ערטיילט בלויז אויף יודישע קולטורעלע און קינסטלערישע צוועקען.

דער „דבר" גרייפט שארף אן דעם קאמיטעט פאר זיין האנדלונג און פערופט זיך דערויף, וואס דער זאל איז שוין נישט איינמאל אבגערונגען געווארען אויף געשעפטס־צוועקען. די טוזענדער דעלעגאטען און געסט האבען געמוזט ליידען פון פיל אונבעקוועמליכקייטען, ווייל די קאנפערענץ איז אבגעהאלטען געווארען אין קלענערע און ווייניגער בעקוועמען זאל פון בית־עם.

שארפער קאנפליקט צווישען די אראבישע פיהרער

ארויסגעטראטען עטליכע מיטגלידער פון דער אראבישער עקזעקוטיווע

ירושלים, 13. (יט"א טעלעגראפיש) אין די אראבישע קרייזען בעזמיהט מען זיך צו ברענגען צו אנ'אויסגלייך צווישען די אראבישע פיהרער און צו בעהערשען דעם קריזיס, וואס האט אויסגעבראכען אין דער אראב. עקזעקוטיווע. צוליב די שארפע קאנפליקטען שטעהט אונטער א פראגע־צייכען סיי די עקזעקוטיווע, ס יידי אראבישע דעלעגאציע, וועלכע דארף אפפאהרען קיין לאנדאן. א גאנצע רייה אנגעזעהענע מיטגלידער פון דער עקזעקוטיווע און פון דער דעלעגאציע האבען רעזיגנירט פון זייערע אמטען.

ירושלים, 13. (יט"א טעלעגראפיש) דער ארגאן פון דער אראבישער עקזעקוטיווע „פאלעסטיין" גלויבט, אז עס וועט געלונגען צו ברענגען צו א פערשטענדיגונג צווישען די אראבישע פיהרער און די דעלעגאציע וועט קאנען אפפאהרען קיין לאנדאן. די דעלעגאציע דארף ווילען אין ענגלאנד 5 חדשים.

בנוגע די יודען און זיין שלעכטער בעהאנדלונג פון די אראבער. דער קאמיסאר האט זיי ערקלערט, אז זיי קאנען אפעלירען צום נציב העליון.

אויף דער פראגע, ווען עס וועט בעפרייט ווערען איינער א שייך, וועלכער איז ארעסטירט געווארען אין איינעם מיט אנדערע אראבער פאר פיהרען א באיקאט־אגיטאציע, האט דער קאמיסאר געענטפערט, אז אלע וועלען בעפרייט ווערען באלד, ווי עס וועט פאר זיי איינגעצאהלט ווערען די געפאדערטע קויציע.

צוויי אראבישע פאליציאנטען

פער'משפט צו 6 חדשים טורמע

ירושלים, 13. (יט"א טעלעגראפיש) אין קרייז־געריכט אין יפו איז פארגעקומען דער פראצעס פון צוויי אראבישע פאליציאנטען, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין פערנאכלעסיגען זייערע פליכטען בעת'ן אנפאל אויף דער קאלאניע בן שמן.

דער ריכטער האט פערארדענט א געהיימע זיצונג, כדי, ווי ר'האט זיך אויסגעדריקט, מ'זאל נישט דארפען עפענטליך וואשען די ברודיגע וועש.

ביידע פאליציאנטען זענען פעראורטיילט געווארען צו 6 חדשים טורמע.

אראבער פראטעסטירען

געגען מילדער בעהאנדלונג פון יודען

ירושלים, 13. (יט"א טעלעגראפיש) דער דיסטריקט־קאמיסאר פון דרום־ארץ־ישראל האט אויפגענומען אנ'אראבישע דעלעגאציע, וועלכע האט פראטעסטירט געגען דער מילדקייט פון קאמיסאר

אראבישע סוחרים פינאנסירען די אנטי־יודישע באיקאט־בעוועגונג אין א"י

ירושלים (יט"א) ווי עס טיילט מיט „הארץ", דארף מען ערווארטען, דאס די באיקאט־אגיטאציע, וואס איז געווארען לעצטענס בערייטענד שוואכער אביב רעם, וואס די באיקאט־אגיטאטארען האבען נישט בעקומען אויסגעצאהלט זייערע געהאלטען, וועט זיך איצט ווידער פערשטארקען.

די אראבישע סוחרים, וועלכע זענען דירעקט פעראינטערעסירט אין דעם באיקאט, האבען אבגעהאלטען א זיצונג, אויף וועלכער עס איז בעשלאסען געווארען צו פינאנסירען די באיקאט־אגיטאציע, וועלכע איז ביז איצט אנגעפיהרט געווארען דורך דער אראבישער עקזעקוטיווע.

ירושלים (יט"א) די אראבישע פרעסע טיילט מיט, אז אין יפו איז אויף א פערזאמלונג פון דער מוזולמעניש־קריסטליכער געזעלשאפט, געקומען, לויט דער פעראָרדנונג פון דיסטריקט־קאמיסאר, א פאליציי־אפיציר מיט'ן צוועק בייצוואוינען די פערזאמלונג. גלייך אבער, ווי דער פאליציי־אפיציר איז אנגעקומען, האבען די ארגאניזאטארען אויפגעלעזט די פערזאמלונג, פערצייכענדיג אין פראטאקאל אל סדרי סיבה פון דער אויפלעזונג דאס בעדווייזען זיך פון פאליציי־פארשטעהער.

קאנפערענץ וועגען דער סיריש־פאלעסטינישער גרעניץ

ירושלים (יט"א) אין היפה איז פארגעקומען א קאנפערענץ געווידמעט די סיריש־פאלעסטינישע גרעניץ־פראגען. אין צוזאמענהאנג דערמיט האט א געוויסער כהן־צדק פון חיפה פערעפענטליכט א בראשור, אין וועלכער ער בעווייזט, דאס אין ארץ־ישראל דארפען איינגעגלידערט ווערען די ירדן־קוואלען און די שכנות'דיגע טייכען. דער אויטאר פון דער בראשור שטעלט פעסט, שטיצענדיג זיך אויף היסטארישע בעווייזען, אז דאס געביט, וועלכען עס פערנעמען די אויבערערמאנטע טייכען, בילדעט א בעשטאנד־טייל פון היסטארישען ארץ־ישראל.

דעפארטירט אויפשטענדיגע דרוזען קיין סיריען

ירושלים, (יט"א) 56 דרוזען, וואס זענען פון סיריען אנטלאפען קיין עבר־הירדן און האבען דא אויסגעפיהרט אנפאלען, זענען דורך דער ארטיגער מאכט דעפארטירט געווארען קיין סיריען און איבערגעגעבען געווארען אין די הענד פון דער פראנצויזישער מאכט. די מעהרהייט פון זיי זענען סירישע אויפשטענדלער.

די דרוזען ערווארט א הארבער אורטייל פון דעם פראנצויזישען געריכט.

געזונד־צושטאנד פון ד"ר בערקאוויטש

ירושלים (יט"א) דער געזונד־צושטאנד פון ד"ר בערקאוויטש פון „הדסה"־שפיטאל, וועלכער איז ווי בעקאנט שווער־פערוואונדעט געווארען דורך אראבישע אנפאלער, האט זיך עטוואס פערבעסערט.

אין צוזאמענהאנג דערמיט איז ד"ר בערקאוויטש איבערגעפיהרט געווארען קיין חיפה, וואו ער וועט דורכמאכען זיין ווייטערע קוראציע.

אפגעשאפט די אינדיווידועלע קאלאניזאציע אין סאוו.־רוסלאנד

קאלאניזירט ווערען בלויז קאלעקטיוון

מאסקווע, 13. (יט"א טעלעגראפיש) לויט א פעראָרדנונג פון דער סאיעט־רעגירונג ווערט די אינדיווידועלע קאלאניזאציע אפגעשאפט. אין דער צוקונפט וועט צוגעלאזט ווערען נאר די קאלאניזירונג פון קאלעקטיוון.

פאר די פעראנטווארטליכע ארגאניזאציעס, וועלכע פערנעהמען זיך מיט יודישער קאלאניזאציע, איז די פעראָרדנונג נישט געקומען אונערווארטעט, און עס זענען דעריבער געמאכט געווארען די נויטיגע פארבערייטונגען צו ארגאניזירען די ווייטערדיגע קאלאניזאציע אויף קאלעקטיווע אופנים.

אפגעלעגט דעם אלסאוויעטישען צוזאמענפאהר פון „געזערד"

מאסקווע (יט"א) דער צווייטער אלסאוויעטישער צוזאמענפאהר פון „געזערד", וואס האט געזאלט פארקומען אין חודש יאנואר, איז איצט אבגעלעגט געווארען. דער צוזאמענפאהר וועט צונויפגערופען ווערען ערשט אין מאנאט מאי.

ד"ר. מאגנעס וועגען דער יודיש־אראבישער פערשטענדיגונג

ירושלים (יט"א) דער רעקטאר פון העברעאישען אוניווערזיטעט, ד"ר מאגנעס האט פערעפענטליכט א בראשור וועגען דער לאגע אין א"י אונטער'ן נאמען: „מיט אלע פעלקער צוגלייך".

דער ציל פון דער בראשור איז צו פראפאגירען די יודיש־אראבישע פערשטענדיגונג. אין דער אויסגאבע זענען אריין די שוין פערעפענטליכטע ארטיקלען און רעדעס פון ד"ר מאגנעס, דערונטער אויך די בעקאנטע רעדע בעת דער היי־יעהריגער עפענונג פון העברעאישען אוניווערזיטעט.

אין דער בראשור איז אויך אריין א ביז־איצט נישט פערעפענטליכטער ארטיקעל, אין וועלכען ד"ר מאגנעס ערקלערט זיך פאר אנ'אנהענגער פון שאפען א פארלאמענט אין ארץ־ישראל מיט'ן תנאי, דאס עס וועלען גאראנטירט ווערען דורך די אראבער און דורך די אינטערנאציאנאלע קערפערשאפטען די יודישע איינוואנדערונג, די יודישע לאנד־ווירטשאפטליכע קאלאניזאציע און די ענטוויקלונג פון דער יודישער קולטור. אלס אנ'איינלייטונג צו זיין בראשור האט ד"ר מאגנעס בענוצט די לעצטע הקדמה פון אחד־העם צו זיינע ווערק.

לאדז.
14 יאנואר 1930

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאדז.
14 יאנואר 1930

אפטימיזם
און שילדערען די ווירקליכקייט

די לעבענס־בעדינגונגען אין לאנד בעזונדערס די ווירטשאפטליכע זענען איצט אזעלכע, אז גאנג טאַרטען אויף זייער נארמאליזירונג קאן מען נישט. פרעמיער באַרטעל האט אין זיין גרויסער עקספאזע אין סיים צו אפטימיסטיש בעהאנדעלט דאס דאָזיגע פראבלעם, ער האט בענוצט צו ראזע פארבען. דער טעות פון פרעמיער ליגט דעריין, וואס ער לאזט זיך בנוגע דעם מצב פון דער ווירטשאפט אין פון א נסטרוקטירען פון פינאנץ־מיניסטעריום און דארט ליגען גאנצע בערג בעריכטען פון די שטייער־עקזעקוטארען, וועלכע ס'איז דאך נעלונגען פיל און אזוי פיל ארויסצובעקומען פון דער געזעלשאפט אין דער אדער יעדער צייט.

די רעגירונג דארף איינמאל פאר אלעמאל קומען צו דער איבערציינגונג אז די בעריכטען פון די עקזעקוטארען זענען נאר א שוואכער יסוד, אויף וועלכען מ'זאל קאנען א יפבויען גאנצע פרעכטיגע געביידען פון פיסקאלע איינפאלען. מ'זאגט, אז דער עקזעקוטאר האט ארויסבעקומען, אבער אין א דערשרעקענדער צאהל פאלען האט ער פאקטיש „אויסגעקוועטשט". די פעריזיסטונג, וואס הערשט אין האנדעל און אין האנדווערק, אויך אין דער לאנדווירטשאפט, איז אנ'אמת'דיגע.

די שטייער־שרייף ווערט באמת עפעס א טויטע, אייזערנע האנד, וואס יווערט געדרעהט דורך עפעס א גיגאנטער בעוועגונגס־קראפט, און דאס נעמט פון דעם מענשען, ביי וועלכען די האזינע האט ארויסגעפרעסט דאס לעצטע ביסעל חיות, דערגעהט נישט צו דער הויך פון דער חברה, נאר דער, וואס שטעהט אין סאמע מיטען פון דעם לעבען, אז אינא גים מיט דער ווירטשאפטליכער קאפאציטעט איז ארויסגעפרעסט געווארען די לעבעדיקייט פון וועלכער ס'איז עקזיסטענץ גופא, די רעגירונג בעהאנדעלט נאך נישט גענוג ערנסט, לאמיר זאגען — נישט גענוג טראגיש אט די טריעפע ערשיינונגען פון אונזער לעבען. דאס האט נישט געזען איך פראפ. באַרטעל אין זיין עקספאזע, הגם און אפשר מאקע דערפאר, ווייל ער קאן א יבעצייכענט אפעריען מיט ציפערען.

אויף וויפיל אבער ה' באַרטעל פערנעהמט זיך צום גאנצען קאמפלעקס פון די מלוכה פראבלעמען פון ערליך, צוואנגסווייז אין אלערליי ריכטונגען, אין פאכמענערישע פארשלאגען, קאן מען האפען, אז מיט דער צייט וועלען מיר דאך ארויסקריכען זיך פון דעם תהום, אין וועלכען מיר זענען איין.

ס'איז קלאהר אז איינע פון די הייפט־הנחות פון דעם איז א גוטע און ערליכע אדמיניסטראציע, די וועלט ווייסט נישט קיין אונטערשיד צווישען איין פירער און דעם צווייטען.

איין דער ריכטונג האט פראפ. באַרטעל געמאכט א קלארע הבטחה, זאלען מיר גלויבען, אז דער ריכטער וועלען פערזאנדעלט ווערען אין טאַגטעגליכען ווערט רעמאלט יפערשווינדען דאס דאס נאך ביז היינט, ווי א אשמאר, דעם מלוכה־ארגאניזם — אט דער הילוק צווישען א בירגער און בירגער. די יודען קענען און פיהלען זיך ניט גלייך אט די צושטיילונג, וואס איז שוין געווארען א טראדיציע. און ס'איז דאך געוועזען א מאמענט, ווען ה' באַרטעל האט פון דער סיים־טריבונע פראקלאמירט פולע גלייכבערעכטיגונג. איצט שטרייכט ער אונטער נאר איין פרט: די רעגולירונג פון די קהלות. אהן ספק איז דאס איינער פון די וויכטיגע גענוגען אין יודישען עפענטליכען לעבען, אבער גרעסערע שפאנונגען זענען פערהאן בעדייטענד מעהר: אויף ווירטשאפטליכען געביט — דאס שול־וועזען, אויף מאטעריעלען געביט דער אומשטאנד, וואס די יודען זענען צו דער מלוכה נישט צוגעלאזט געווארען צו די מלוכה־קוואלען, וועלכע זענען אפען און אויף ... פאר אנדערע בירגער.

נ. ד.

בוקאווינער זשורנאליסטען
פראטעסטירען געגען נייעם פרעסע־דעקרעט

טשערנאוויץ (יט"א) די פעראיינינגונג פון יודישע ליטעראטען און זשורנאליסטען אין בוקאווינע, האט אויף איהר לעצטער זיצונג אנגענומען א שארפע פראטעסט־רעזאלוציע געגען דעם נייעם פרעסע־געזעץ, וואס ווערט איצט פראיעקטירט אין מיניסטעריום.

דער נייער פרעסע־געזעץ, וואס דארף איינגיכען בעהאנדעלט ווערען אין פארלאמענט, זעהען פאר דראקאנישע שטראפען פאר דער מינדסטער קריטיק פון די מלוכה־ארגאנען.

די פראטעסט־רעזאלוציע איז איבערגעשיקט געווארען דעם פרעמיער־מיניסטער, דעם יוסטיץ־מיניסטער און דעם פרעסע־סינדיקאט אין בוקארעשט.

נייער לייטער פון חיפה'ער טעכניקום

ירושלים (יט"א) אלס דירעקטאר פון העברעאישען טעכניקום אין היפה איז נאמינירט געווארען פראפ. אנליער. דאס טעכניקום האט אויפגענומען נייע 45 סטודענטען, פון וועלכע 10 זענען געקומען פון אויסלאנד.

סאוויעטען פארשען עקאנאמישע לאגע פון די יודען אין צענטראל־רוסלאנד
צווייטע פעראָרדנונג בעפעהלט בעזייטיגען טויזענדער פון זייערע וואוינונגען

מאסקווע (יט"א) די סאוויעטישע מאכט־ארגאנען האבען איצט פערעפענטליכט צוויי פעראָרדנונגען, וואס טשעפען נוגע דער יודישער בעפעלקערונג. איין פעראָרדנונג בעאויפטראגט צו אונטערזוכען די סאציאל־עקאנאמישע לאגע פון די יודען אין צענטראל־רוסלאנד, די צווייטע — צו בעזייטיגען פון די וואוינונגען רעקלאמירטע, וואס זאוינען אפילו אין די פארשטעטלעך און אויף זומער־פלעצער. די ערשטע פעראָרדנונג, גלויבט מען, וועט מעגליך פערלייכטערען די לאגע פון א צאהל רעכטלאזע יודען אויף אזא אופן, אז זיי זאלען קענען צוריק בעקומען זייערע רעכט אין די קאאפעראטיוען פון וועלכע מ'ז שליסט זיי לעצטענס אוים. די צווייטע פעראָרדנונג זעהט פאר, אז נישט בלויז רעקלאמירטע, וואס האבען קיין וואהל־רעכט אין די סאוויעטען זאלען בעזייטיגט ווערען פון זייערע וואוינונגען, נאר אויך אפילו אזעלכע, וואס האבען יא וואהל־רעכט, נאר וואס זייערע בעשעפטיגונגען וועלען אנערקענט ווערען אלס נישט קיין נוצליכע. אויסנאהמען וועלען געמאכט ווערען פאר וויסענשאפטליכער כוחות, פאר געזעצ. סאלדאטען פון דער רויטער ארמעע און פאר אזעלכע, וואס האבען פערדינסטען פאר דער רעוואלוציע.

אין דער פעראָרדנונג ווערט אויך אנגעוויזען אז פון די וואוינונגען דארף מען בעזייטיגען נישט בלויז יענע, וואס וואוינען אין די שטעט, נאר אויך אזעלכע, וואס האבען זיך איינגעארדענט אין די פארשטעטלעך און אויף די זומער־וואוינונגען. דער לעצטער פונקט איז א גרויסער קלאפ פאר טויזענדער יודען, וועלכע נישט האבענדיג קיין רעכט אלס געוו. העגדלער צו וואוינען אין מוניציפאליזירטע הייזער אין די שטעט, האבען די גאנצע צייט געוואוינט אויף די דערבייאיגע זומער־וואוינונגען אדער אויף די פארשטעט.

דריטער צוזאמענפאהר
פון ציוניסטען־רעוויזיאָניסטען אין בוקאווינא

טשערנאוויץ (יט"א) דא איז פארגעקומען דער דריטער צוזאמענפאהר פון ציוניסטען־רעוויזיאניסטען אין בוקאווינע. דעם צוזאמענפאהר האט געעפענט דער פארזיצער פון דער אלוועלטליכער ציוניסטען־רעוויזיאניסטען־ארגאניזאציע ה' וול. זשאַבאטינסקי.

די טשערנאוויצער ציוניסטישע לאנד־ארגאניזאציע, האט געמאכט א פייערליכען קבלת־פנים לכבוד זשאבאטינסקי'ן. די טשערנאוויצער יודישע קהלה האט איינגעארדענט לכבוד דעם גאסט א פייערליכע זיצונג.

בוקארעשט (יט"א) דא ווערט אין קורצען ערווארט דער בעקאנטער העברעאישער פאעט ד"ר שאול טשערניכאווסקי. ד"ר טשערניכאווסקי איז איינגעלאדען געווארען דורכ'ן רומענישען „תרבות" צו האלטען רעפעראטען אין טשערנאוויץ, יאסי, בוקארעשט און קישינעוו.

כוליגאנישע אנפאלען אויף דער סלאבאדקער ישיבה

קאוונע (יט"א) די סלאבאדקער ישיבה ווערט אונאויפהערליך בעאונרוהיגט דורך כוליגאנעס, וועלכע האבען אנגעהויבען סיסטעמאטיש יעדען אוונט צו ברעכען די שויבען אין דער ישיבה. יעדען אוונט ווען די ישיבה־בחורים זענען פערטון אין לערנען, הויבט מען אן ווארפען שטיינער דורך די פענסטער, וואס עס רופט ארויס א פאניק צווישען די ישיבה־בחורים.

פאר דער גאנצער צייט איז בלויז איין כוליגאן ערהאלטען געווארען.

ענטדעקט היסטארישע העברעאישע דאקומענטען אין אלעפא

ירושלים (יט"א) פראפ. נחום סלושטש איז צוריקגעקומען פון זיין רייזע קיין כיריען, וואו ער האט דורכגעפיהרט א רייה וויסענשאפטליכע פארשונגען. פראפ. סלושטש האט בעת זיין רייזע ענטדעקט אין דער ציטאדעל אין אלעפא פיל העברעאישע דאקומענטען, וואס שטאמען פון מיטעלאלטער. די ענטדעקטע דאקומענטען מיט ענטשפרעכענדע קאמענטארען וועלען אין קורצען פערעפענטליכט ווערען.

גאפאן און רוטענבערג
צום 25־טען יאהר־טאג פון בלוטיגען 9־טען יאנואר 1905 לויט ארכיוו־מאטעריאלען

.2

שוין זייענדיג צוריק אין רוסלאנד, האט ער פערטרויט רוטענבערג'ן א סוד, אז די רעגירונג וויים וועגען זיינע. גאפאנס גלענצענדע פעהיגקייטען און ראל אין דער רעוואלוציע. מיט וויטעס הסכמה האט ער גענרינדעט איינענע, גאפאנישע, ארבייטער ארגאניזאציעס, וואס בעקומען גרויסע אונטערשטיצונגען פון דער מלוכה. עטליכע מאל האט ער, גאפאן, זיך געטראפען מיט'ן וויצע־דירעקטאר פון פאליציי דעפארטאמענט ראטשקאווסקין. אויך מיט'ן נאטשאלניק פון דער פעטערבורגער אכראנקע, גערא סימאוו האט ער האט געהאט א שמועס. זיי האבען פון איהם געפאדערט ער זאל זיי פערלייכטערען זייער ארבייט און זאל זיי אויספיהרליך דערצעהלען, ווי עס ארבייטען די רעוואלוציאנערע ארגאניזאציעס. תחילת האט ער גארנישט נישט געוואלט זאגען. מען האט איהם געזאגט, אז ער איז נישט דער ערשטער. „דער עיקר דארף מען פערשטעהן אויסנוצען דעם מאמענט" — האט ער רוטענבערג'ן געזאגט. ביסלעכווייז האט ער דערצעהלט, ווי אזוי ער האט אויסגעזאגט פון חדר, ווי ער האט דערצעהלט וועגען דער טעטיגקייט פון די וויכטיגסטע חברים טשערנאוו, ברעשקאווסקאיא און אנדערע. אויך וועגען דער טעטיגקייט פון דער „קאמף־ארגאניזאציע" האט ער דערצעהלט מיט א מאדנער קאלטבלוטיגקייט און האט זיך געטאארעט צו דערוויזען, אז ער טוט דאס, כדי אויסצונוצען פאר רעוואלוציאנערע צוועקען. אפנים, אז ער האט גענ־ האט די אויפגאבע צו דערגעהן וועגען די אטענטאטען, וואס וועלען זיך גרייטען אויפ'ן צאר און זיינע מיניסטארען, היות, ווי אין אכראנקע האט מען געוואוסט, אז רוטענבערג איז אנ'ערנסטער מענש, איז געווען זעהר וויכטיג צו פערכאפען אין נעץ פון פראוואקאציע אזא טעטיגען רעוואלוציאנער, גאפאן איז געווען נאהענט בעפריינדעט מיט רוטענבערג'ן. דערפאר האט מען גאפאנען אויסגענוצט, כדי ארייינצוכאפען רוטענבערגן. ראשית האט גאפאן געהארפט אויס'פועל'ן, אז רוטענבערג זאל זיך לכל הפחות טרעפען מיט ראטשקאווסקין. ער האט געפרובט ווירקען מיט אלע מיטלען. לכתחילה, האט ער געזאגט, אז דאס טרעפען זיך מיט ראטשקאווסקין וועט זיין בסוד כוהות. ושהענדיג, אז דאס ווירקט נישט האט ער געפרובט ווירקען מיט אנ'אנדער מיטעל: ער האט צוגעזאגט צו בעפרייען רוטענבערגס ברודער, וואס איז דעמאלט געווען א־רעסטירט. קיין לעצט־גילטיגע תשובה האט רוטענבערג נישט געגעבען, כדי צו געווינען צייט, מודיע זיין וועגען דעם ענין דעם צענטראל־קאמיטעט פון דער ס. ר. פארטיי און בעטען ווייטערדיגע אינסטרוקציעס. גאפאן האט, ווי אינסטינקטיוו מורא בעקומען. ער האט פארגעלייגט אויפצורייסען דעם פאליצייד־דעפארטאמענט, כדי אזוי ארום צו פערניכטען יעדע שפור פון זיין פעררעטערישער ארבייט און די רעוואלוציאנערען זאלען נישט דערגעהן וועגען זיין טייוולאנישער שפיל.

כאראקטעריסטיש, אז אינ'ם צענטראל־קאמיטעט פון דער פארטיי פון סאציאליסטען־רעוואלוציאנערען איז דער ענין דער נייעס געווען אזוי ...

ציאנערען איז דער ראדיקאלסטער געוועזען אזעיו. אליין א פראוואקאטאר, האט ער פארגעלייגט נאפאנען צו דערהרג'ענען. „אם בעסטען וואלט געוועזען — האט ער געזאגט — ווען עס וואלט געלונגען צו דערהרג'ענען מיט איינמאל ראטשקאווסקין און גאפאנען". עס איז בעשלאסען געווארען, אז רוטענבערג זאל געהן זיך דורכשמועסען מיט ראטשקאווסקין. עס זענען אנגענומען געווארען אלע מיטלען, אויף צו פערטיידיגען רוטענבערגן, אויב די רעגירונג וואלט געפרובט איהם קאמפראמיטירען. כדי ארייינצונארען די אכראנקע, האט מען געוואלט כיכולירען אנ'אנפאל אויף א מיניסטער. מיט'ן דאזיגען אנפאל האט געדארפט אנפיהרען רוטענבערג און אזוי ארום איבערציינגען דעם פאליציי־דעפארטאמענט, וואס פאר א טעראריסט ער איז און ווי נוצליך ער קאן זיין, ווי א פראוואקאטאר. דערווייל האבען זיך אין דער געזעלשאפט פערשפרייט קלאנגען, אז גאפאן איז א פראוואקאטאר, קיין בולט'ע בעווייזען געגען איהם זענען אבער נישט געווען און דעריבער איז ער געווארען אלץ הוצפה'דיגער. ער פלעגט ארויסטרעטען אין די צייטונגען מיט אפענע בריף, כדי זיך צו רעהאבילירען און צו דערוויזען זיין ערליכקייט. כדי איהם צו כאפען, זענען נויטיג געווען ערות. אין אינטימע קרייזען פלעגט גאפאן זיך אויסדריקען, אז דאס מאכט די ווירטועלע כאציאל רעמאקראטישע קליקע אויף איהם א שקר־בלבול. לויט'ן אויפטראג פון דער פאליציי האט רוטענבערג געמאכט דעם אנשטעל, אז ער וועט זיך נישט פערקויפען פאר א בילינען מקח. פאר'ן עכען מיטאג אליין מיט ראטשקאווסקין האט ער נעבעטען 25,000, אויף מארגען האט רוטענבערג זיך ווייטער געטראפען מיט גאפאנען. רוטענבערג האט געזאגט, אז עס איז איהם שווער זיך צו בעשליסען ארויסצוגעבען חברים, וועלכע מען וועט זיכער אויפהענגען. גאפאן האט דערויף געענטפערט, אז דאס איז גאר נישט אזוי געפעהרליך, ווייל סוף כל סוף קאן מען זיי דאך פריהער וועגען דעם מודיע זיין, אדער רעכטצייטיג העלפען אנטלויפען. רוטענבערג האט בעמערקט, אז עפעס שפיאנירט מען זיי די גאנצע צייט נאך, אפנים, אז גאפאן איז געקומען צופאהרען מיט אכראניקעס. רוטענבערג האט פארגעשלאגען, אז זיי זאלען גענויער ארומרעדען דעם ענין אויף א דאטשע, וואו ער האט שוין פריהער פערשלאסען עטליכע ארבייטער, כדי זיי זאלען זיך צוהערען צום גאנצען געשפרעך. אזוי ארום וועט ער האבען ערות, אויב גאפאן וועט לייקענען שטיין און ביין. אין אנהויב האט ער גערעכענט, אז מען וועט עפענען דעם שלאס, און די ארבייטער־גרופע וועט גאפאנען ענטהאפענען. דאס וואלט אבער נישט אזוי לייכט געלונגען. ווייל גאפאן האט תמיד געהאט מיט זיך א רעוואלווער. אויף אזא אופן. זאלט ענטשטאנען א שיסעריי. דער הויף־וועכטער און די פאליציי וואלטען וועגען דעם דערגאנגען. דער גאנצער ענין וואלט דורכגעפאלען און א גאנץ אנטיילנעהמער וואלטען פאר דעם טייער בעצאהלט. מען האט דעריבער געדארפט געפינען אנ'אנדער אויסוועג פון געשאפענעם פלאנטער.

גאפאן איז געווען איבערציינט, אז זיי רעדען נאר ואלפעצווייט, און ער איז געווארען צינישראפענגערציג, קודם־כל האט ער געפרובט ווירקען אויף רוטענבערג'ן. ער זאל די פעררעטערישע ארבייט אויספיהרען פאר א קליינעם פרייז „עס איז כלל נישט קיין פערברעכען אדער פעראט" — האט ער געזאגט. „קודם־כל לאזט די פאליציי אנ'ארגאניזאציע זיך ענטוויקלען. זי ארעסטירט און צושטערט ערשט דעמאלט ווען אלץ ווערט רייף און צו יענער צייט קאנען דאך די חברים ענטלויפען". „וואס וועט אבער זיין, ווען עס וועלען זיין קרבנות?" — האט רוטענבערג געפרעגט.

— פערפאלען. האט דאך די ס.ר. פארטיי געשיקט קאלאיעוו'ן, ווייסענדיג אז ער געהט אויף א זיכערען טויט (קאלאיעוו איז צופעליג געבליבען לעבען ביים ווארפען די באמבע אויפ'ן גרויספירשט כערגיי אלעקסאנדראוויטש און איז פערמשפט געווארען צום טויט) — האט גאפאן געענטפערט. אויף דער פראגע, וואס וואלט געשען, אויב די ארבייטער וואלטען זיך דערוויסען, אז ער האט זיינע בעסטע חברים ארויסגעגעבען דער אכראנקע, האט גאפאן געענטפערט, אז זיי וואלטען דאס קיינמאל און קיינעם נישט געגלויבט אויסער דער גרופע ארבייטער, וואס זענען געווען פערשלאסען אין א דערבייאיגען צימער און צוגעהערט דעם גאנצען געשפרעך איז אין דער דאטשע נאך געווען א „דינער". פון דער אומערווארטעטער בעגעגעניש איז גאפאן געווארען גרייליך דערשראקען. ער איז ארייינגעלאפען צו רוטענבערג'ן און איהם דערצעהלט אז עמיצער איז פערהאן אין דאטשע און מען דארף רופען דעם היזוועכטער, רוטענבערג האט זיך געפריכט פערענטפערען, אז מן הסתם האט זיך דאס איהם אויסגעדוכט יערענפאלס, וויל ער, רוטענבערג, מיט פאליציי נישט האבען צו טון. דערווייל האט גאפאן געעפענט די טיר און דא האט ער געפונען, וועמען ער האט געזוכט. הינטער'ן טיר איז געשטאנען דער „דינער". גאפאן איז אויפגעשפרונגען. „אט איז ער" — האט ער א געשריי געטון און כהרף עין זיך ארויפגעווארפען אויפ'ן „דינער". „ער האט א רעוואלווער און מען דארף איהם הרגענען" — האט גאפאן געזאגט און געפרובט אפנעהמען ביי איהם דעם רעוואלווער. רוטענבערג האט בעוויזען ארויסצונעהמען פון „דינערס" קעשענע דעם רעוואלווער. נאכדעם ווי ער האט זיך איבערציינט, אז גאפאן איז נישט בעוואפענט, האט רוטענבערג פלוצלונג אויפגעבראכען דעם שלאס און ארויסגעלאזען פון צווייטען צימער די ארבייטער, זאגענדיג: „אט זענען מיינע עדות." די ארבייטער האבען ממש נישט נעגליבט, וואס זיי האבען געהערט. זיי האבען שוין לאנג געוואוסט מען זאל זיי אפשליסען. זיי האבען זיך כמעט אומגעבעטען א וואַרף געטון אויף גאפאנען.

— הברים, — האט זיך גאפאן געבעטען, — אלץ, וואס איהר האט געהערט איז נישט אמת!

— שווייג, מיר ווייסען אלץ! — איז געזען דער ענטפער.

דעם 28־טען מערץ 1906 האט מען גאפאנען אויפגעהאנגען. אזוי האט פערענדיגט זיין לעבען דער טרויעריג־בערימטער פראוואקאטאר.

אביגדור בירצעזאן

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

14 דינסטאג — יד טבת תר"צ

יאנואר

זון-אויפגאנג 7.45
זון-אונטערגאנג 3.35

די געהיימניש פונ'ם באנדיטען-אנפאל אויף זאוואדזקע 20 פאר'ן קרייז-געריכט

דער בעשולדיגטער נייהויז ווערט בעפרייט פון יעדער שטראף

(2) נעכטען האט זיך פאר'ן לאדזער קרייז־געריכט אפגעשפילט דער עפילאג פון דעם סענ־סאציאנעלען באנדיטען־אנפאל אויף דער וואוינונג פון אברהם הארוואיטש, אויף זאוואדזקא־גאס 20. דער פערלויף פון דער ראזיגער געשיכטע איז פאלגענדער:

דעם 6. יולי 1929 האט איינער פון די לאקאטארען פונ'ם הויז זאוואדזקא 20 בעמערקט יוסף נייהויז'ן, א סוב־לאקאטאר פון דעמועלבען הויז, אינגאנצען א צובלוטיגטען. דער לאקאטאר האט גלייך געמאכט א ליארם; עס זענען זיך צו־זאמענגעלאפען עטליכע פערזאן, און לסוף האט עמיצער אנגעקלונגען אין אויספארשונגס־אמט, אנ־מעלדענדיג וועגען דעם אנפאל. ווען אגענטען פון דער ערשטער בריגאדע זענען געקומען אויפ'ן ארט האבען זיי פעסטגעשטעלט, אז יוסף נייהויז (אלט 24 יאהר) האט זייט א לענגערע צייט געוואוינט אין הארוואיטשעס וואוינונג אין א בעזונדער צימער, אז ער איז פון בערוף א צירונג־הענדלער, און פיהרט זיינע געשעפטען בשותפות מיט א געוויסען שיע בלאט. הארוואיטש האט קיין שום בעשטימ־טען בערוף נישט געהאט, און ס'איז נאר בעקאנט געווען, אז ער בארגט אויס געלד אויף ווערטפולע צירונגס־משכנות. אין דעם קריי־טישען טאג איז הארוואיטש געזעסן אויפ'ן דארף ביי זיין משפחה, און אין דער וואוינונג איז איבער־געבליבען בלויז נייהויז. די פאליציי־בעאמטע האט־בען פעסטגעשטעלט, אז נייהויז איז געווען אינגאנ־צען צובלוטיגט, אבער, ווען מ'האט ארויסגערופען פאנאטאוויץ, און מ'האט אפגעוואשען דאס בלוט האט זיך ארויסגעוויזען, אז קיין שום וואונדען זענען אויפ'ן פנים נישטא.

לויט נייהויזס עדות־זאגען האט זיך די זאך אזוי פארגעשטעלט: אנ'ערך 10 א זייגער אין אוונט זאלען אין דער וואוינונג זיך האבען אריינגעקריגען 5 פערמאסקירטע פערשוינען, וועלכע זאלען האד־בען נאכ'ן אפשלאגען איהם, נייהויז'ן צובראכען די קאסעטקע, וואס האט געהערט הארוואיטש'ן, און אין וועלכער עס האט זיך געפונען צירונג אויף אנ'ערך פון 20 טויזענד זלאטיס. נאכ'ן אפ־פערטיגען דעם „מעסמאטען" זאלען די באנדיטען האבען בעטויבט נייהויז'ן און נעלם געווארען. חוץ מזה האט נאך נייהויז צוגעגעבען, אז מיט עטליכע טעג פריהער איז אויך געמאכט געווארען אנ'אנ־פאל אויף הארוואיטשעס וואוינונג. ער האט אבער וועגען דעם נישט געמאלדען.

מ'האט אויך פערהערט אלס עדות שיע בלאט, נייהויזס שותף. יענער האט דערקלערט, אז ער האט מיט נייהויזען געארבייט בשותפות, און אז מיט א קורצער צייט צוריק האבען זיי פער'משכונ'ט ביי הארוואיטשען 20 ניקעל־זייגערלעך פאר צוויי טויזענד זלאטיס. חוץ דעם האט ער מוסיף געווען, אז אין דער קאסעטקע, וואס די באנדיטען האבען צובראכען האבען זיך געפונען זיינע און זיין שותפס פערשידענע חפצים, וואס זענען יוערט געווען ארום 6 טויזענד זלאטיס.

מען האט וועגען דעם ענין מיטגעטיילט הארוואיטשען, וועלכער איז אראפגעקומען פון דער זו־מער־וואוינונג און פעסטגעשטעלט, אז די גאנצע קאסעטקע איז בע'גנב'עט געווארען און דער היזק בעטרעפט 18 טויזענד זלאטיס.

דער סך הכל פון דער אויספארשונג איז געווען, אז אין צוויי טאג שפעטער האט מען ניי־הויזען ארעסטירט אונטערן חשד, אז ער האט סי־מולירט א באנדיטען־אנפאל און „בכבודו ובעצמו" בע'גנב'עט הארוואיטשען.

נעכטען איז ער געשטעלט געווארען פאר'ן קרייז־געריכט, וועלכער האט צוליב מאנגעל אין בעווייזען יוסף נייהויז'ן בעפרייט פון שטראף.

וואס איז די נפקא-מינה — אבי א פאוולאווסקי

וויצע-דירעקטאר פון „שייבלער און גראהמאן" ה' פאוולאווסקי שטעהט פאר'ן געריכט אלס בעשולדיגטער, אז ר'איז... א בראדיאגע

(2) דאס שטאטישע געריכט אין לאדז האט נעכטען בעהאנדעלט אנ'אומגעוועהנליכען פראצעס.

אויף דער בעשולדיגונגס־באנק איז געזעסען א סאלידער עלעגאנט־געקליידעטער מאן, ווי ס'־האט זיך שפעטער ארויסגעוויזען, דער וויצע־די־רעקטאר פון דער פירמע שייבלער און גראהמאן, ה' פאוולאווסקי, אלס בעשולדיגטער, אז ער איז... א בראדיאגע.

די מעשה איז פאלגענדע:

מיט א פאר וואכען צוריק האט א פאליציאנט בעמערקט ליגען אויפ'ן טראטואר פאר דער שטא־טישער „זביארניע" אויף לוטאווע־גאס א שיכור'ען פערשוין.

דער פאליציאנט האט אויפגעהויבען דעם פערשוין, וועלכער איז געווען אזוי אנגעטרונקען, אז מ'האט איהם געמוזט אפמינטערן. ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, אז דאס איז א געוויסער פאוולאוו־סקי, א היימלאזער און סימולאנט: ער פלעגט זיך אפט מאכען קראנק, כדי אויפגענומען צו ווער־רען אין דער „זביארניע".

מ'האט צונויפגעשטעלט א פראטאקאל, און דער פאוולאווסקי איז אפגעלאזט געווארען ביז צום פראצעס.

נעכטען איז דער פראצעס פארגעקומען, אבער צוליב א נישט־אויפגעקלערטער סיבה, האט די ארויספארערונג פון געריכט בעקומען דער וויצע־דירעקטאר פון שייבלער און גראהמאן, וועלכער הייסט אויך פאוולאווסקי.

הגם ס'איז קלאר געווען, אז דא איז פארגע־קומען א מיספארשטענדניש, האט דער ריכטער די פערהאנדלונג דורכגעפיהרט. דער זאל איז גע־ווען איבערפולט פון א נייגעריגען עולם.

דיר. פאוולאווסקי האט זיך נישט אנערקענט צו קיין שום שולד. ער האט אויפגעוויזען, אז ער וואוינט אין א דירה פון 5 צימער, אז ער פער־דינט 1200 זל. א חודש און אז בכלל האט מען איהם קיינמאל נישט געמאכט קיין פראטאקאל.

אזוי ווי די פאליציאנטען האבען אין דעם בעשולדיגטען „נישט דערקענט" דעם בראדיאגע, וועלכער איז געזאט געווען פערהאלטען, האט דאס געריכט דעם דירעקטאר פאוולאווסקי בעפרייט צו־ליב מאנגעל אין בעווייזען.

קאמיש זענען געווען די מינעס פון די עדות, וואס זענען אין פראצעס אויפגעטראטען, ווען זיי האבען געזעהען נאכ'ן פראצעס, ווי דער בראדיאגע האט זיך אריינגעזעצט אין א לוקסוס־אויטא, וואס האט אויף איהם געווארט פאר דער געריכטס־געביידע.

ווינטער-שטיצע פאר אר-בייטסלאזע

(מ) היינט, דינסטאג קומט פאר די רע־גיסטראציע פון די ארב־טסלאזע אויף דער יאנו־אר־שטיצע. ס'קענען זיך רעגיסטרירען די וואס האבען דערהאלטען די שטיצע פאר דעצעמבער און די וואס האבען אין דעצעמבער אויסגעשעפט די שטיצע פון ארבייטסלאזען פאנד.

די רעגיסטראציע קומט פאר אין לאקאל פון אונטערשטיצונגס־פאנד אויף פיעטרקאווער 273 פון 9 ביז 2 לויט פאלגענדער ארדנונג:

היינט, דינסטאג, רעגיסטרירען זיך די אר־בייטסלאזע מיט די פאמיליען־נאמען אויף

G. H. I J.

K. L. Ł. — מיטוואך

M. N. O. דאנערשטאג

P. R. S. — פרייטאג

T. U. W .Z. — שבת

150 נייע הייזער

בויען די פינאנץ-בעאמטע

(2) די בעאמטע פון פינאנץ אמט האבען, ווי בעקאנט, אויסגעבויט אנ'אייגענע וואוין־קאלאניע נעבען פארק יוליאנאוו. איצט טרעטען די בעאמטע צו צו בויען א נייע סעריע פון 150 הייזער.

דאס אויסבויען פון דער קאלאניע וועט מיט־העלפען צו לינדערן די דירות־נויט אין לאדז און וועט אויך זיין א שריט פאראויס ביים רעאליזי־רען דעם פלאן פון א גארטען־שטאט הינטער לאדז.

Dr. med.

B. Robinzon

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען

פעטריקאווער 10, טעל. 131-86

נעמט אן פון 8—9½ פריה אוןפון 3½—4½ נאכמ.

די גאסען מוזען זיין געהעריג בעלויכטען

אנישט — דארף יעדער בירגער דערוויף רעאגירן!

(מ) צוליב דעם, וואס עס טרעפט זיך אפט, אז די עלעקטרישע בעלייכטונג אויף די גאסען פונקציאנירט נישט ווי־געהעריג — איז דער מא־גיסטראט מודיע, אז די גאסען מוזען בעלויכטען ווערען אהן הפסקות — אין דער גאנצער שטאט גלייך — אין משך פון דער צייט, וואס איז בע־שטימט דורכ'ן מאגיסטראט.

יעדערער, וואס וועט בעמערקען, אז אין ער־גיץ ברענט נישט א לאמפ, דארף: 1) מודיע זיין וועגען דעם טעלעפאניש די עלעקטראווניע — לויטן טעלעפאן־נומער 31‑1,34; 2) פאדערען ס'זאל צו־נויפגעשטעלט ווערען א פאליצייאישער פראטאקאל אויף פאלגענדע יסודות: וויפיל לאמפען האבען נישט געברענט, אויף וועלכער גאס, אין וועלכער צייט האט נישט געברענט, ווען איז יעץ רעם געמאלדען געווארען דער עלעקטראוניע, ווען זע־נען די לאמפען ווידער אנגעצינדען געווארען, און 3) מעלדען וועגען דעם אין מאגיסטראט שריפטליך אדער טעלעפאניש נומער 2,18,07.

אין פאל, ווען אזא פאליציייאישער פראטא־קאל איז אוממעגליך צו מאכען, דארף מען איהם אליין אנשרייבען לויט'ן אויבען־אנגעוויזענעם אופן און אריבערשיקען אין מאגיסטראט.

אזא מעלדונג דארף אונטערגע'חתמ'עט ווע־רען פון דריי בירגער, אלס עדות.

אנ'אקציע פון דער קראנקען-קאסע

כדי צו שטארקען דאס געזונד צווישען די ארבייטער-מאסען

(ה) לויט דער פעראָרדענונג פון ארבייטס־מיניסטעריום, און כדי צו פערהיטען די ארבייטער־שאפט פון אזוי־גערופענע „פאך־חולאת'ן" האט די היגע קראנקען־קאסע אנגעהויבען אין דער היינ־זיכט אנ'אקציע. צווישען די לאדזער ארבייטער.

איצט ווערען אויפ'ן פארשלאג פון ארבייטס־אינספעקטאר דורך די קראנקען־קאסע ־ דאקטוי־רים בעטראכט יוגענדליכע ארבייטער און ארבי־טערינס.

אין צוזאמענהאנג מיט דער ראזיגער אקציע האט די קראנקען־קאסע בדעה צו עפענען ספע־ציעלע אמבולאטאריעס ביי די „לעטשניצעס".

לאדזער קאמעראל-טעאטער „ארט" אל. 1. מאי 2 פריהער ענגל. זאל

קינסטל. ליט. מ. בראדערזאן, דיר. י. סטרוגאטש, קאס. ד. בייגעלמאן

היינט, דינסטאג, דעם 14-טען, 9.30 א זייגער אין אווענד ווערט געשפילט צום לעצטען מאל

א.נ. „געקליבענע פערל" 16 ערשטקלא־סיגע נומערן 16

מארגען, מיטוואך, צוליב דער גענעראל-פראבע פון 2-טען פראגראם, ווערט נישט געשפילט.

דאנערשטאג, דעם 16 טען ה. ח., 9.30 אוועד — פייערליכע פרעמיערע-פארשטעלונג פון 2 טען פראגראם א. נ. „חי-געלעבט"

בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע פון טעאטער יעדען טאג פון 11—1 מיטאג און פון 5 נאכם.

רשימה פון פאבאראווע פון יאהרגאנג 1909

(מ) ביז'ן 15 ה. ח. קאן מען נאכזעהען אין דער פאליצייאיש־מיליטערישע ביורא, פיעטריקא־ווער 212, פענסטער 10, די רשימה פון יאהרגאנג 1909.

יעדער פאבאראווע פון זעלבען יאהרגאנג, איינוואוינער פון לאדז, קאן ביי דער געלעגענ־הייט נאכזעהען זיין עווידענץ. דאס הייסט אבער נישט, אז די פאבאראווע פון יאהרגאנג 1909 קאנען זיך, ביי דער געלעגענהייט דערוויסען „ווער עס וועט גיהן דינען אין מיליטער?"

דאס זעלבע איז אויך צוועקלאז זיך צו ווענ־דען נאך אינפארמאציעס פערזאנען וועלכע געהע־רען נישט צום יאהר 1909, נאר צו אנדערע יאהרגענג.

די אויסגעלעגטע רשימות זענען נוגע אויס־שליסליך נאר די פאבאראווע פון יאהר 1909 און קיין אנדערע יאהרגענג בעקומען נישט דארט קיין אינפארמאציעס.

יאהרגאנג 1908

געהט דינען ערשט אין מערץ

(2) ווי מ'אינפארמירט אונז, שטעלט זיך פאר דער ענין פון איינרייהען דעם יאהרגאנג 1908 אויף פאלג. אופן: ביז איצט איז איינגערייהט געווארען בלויז א קליינער טייל פון די אנערקענ־טע אלס פעהיגע צום מיליטער־דינסט, אין די ספעציעלע אינפארמאציעס.

דער גרעסטער טייל אבער פון די אנערקענ־טע אלס דינסטפעהיגע וועט איינגערייהט ווערען ערשט אין מערץ פון ל. י.

די פערשידענע ידיעות, אז מ'האט שוין כלומרשט פונאנדערגעשיקט די איינבערופונגס־קארטען פאר'ן יאהרגאנג 1908, זענען נישט ריכטיג.

וואיעוואדע יאשטשאלט אין ווארשא

אויף דער ווירטשאפטליכער בערא־טונג פון די וואיעוואדעס

נעכטען איז אפגעפאהרען קיין ווארשא דער לאדזער וואיעוואדע ה' יאשטשאלט.

דער וואיעוואדע וועט אנטיילנעהמען אין דער ווירטשאפטליכער בעראטונג פון די וואיע־וואדעס, וואס וועט פארקומען היינט, דינסטאג, אונטער'ן פארזיץ פון נייעם אינערן־מיניסטער ה' יוזעפסקי.

ווי מיר ווערען געוואויר, וועט דער וואיע־וואדע פא שטעלען א רייה אקטועלע נויטען פון דער לאדזער בעפעלקערונג.

פאסט-איבערווייזונגען קיין שפאניען

(2) ווי מיר יוערען געוואהר זענען פון 1-טען יאנואר אן איינגעפיהרט געווארען א חוק געלד אויף פאסט־אנווייזונגען קיין שפאניען און רומעניען.

דערווייל זענען דערלאזט געוועהנליכע און עקספרעס־איבערווייזונגען, דאגעגען ווערען נישט אנגענומען טעלעגראפישע איבערווייזונגען און רעקאמענדירטע.

די איבערווייזונגען ווערען אנגענומען אין אלע פוילישע און שפאנישע פאסט־אפטיילונגען. קיין שפאניען קען מען שיקען העכסטענס 800 פעזעט.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: פאוולאווסקי (פיעטריקאווער 307), האמבורג (גלובנא 50), גלוכאווסקי (נאריטאוויטש-גאס 4), שימקעוויטש (קאפערניק 26), כערנמזא (פאמאר־סקא 10), פאטאש (פלאץ־קאשטשעלנא 10).

זאל פילהארמאניע נארוטאוויטש 20 : היינט, דינסטאג, ד. 14 און מיטוואך, ד. 15 יאנואר 8.30 אוו.
פרעהליכקייט און געלעכטער !!! הומאר – סאטירע – געזאנג !!!
נאר 2 פארשטעלונגען! פון בעריהמטען אמעריקאניש-יודישען מאריאנעטען-טעאטער פון די קינסטלער זוני מאוד און י. קאסלער
„מאדיקאט"
צוזאמען מיט א גרויסען קאנצערט אויסגעפיהרט דורך דער בעריהמטער פאלקס-זינגערין זמרה זעליגפעלד
בייִם קלאַוויר: איגנאצי שטערלינג. בײדע טעג — 2 בעזונדערע פראגראמען. בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

5 מיליאן זלאטעס
אויף בויען הייזער פאר גייסטיגע ארבייטער אין לאדז

(2) מיט א קורצער צייט צוריק האט אין לאדז געוויילט דער דירעקטאר פון מלוכה פער-זיכערונגס-אנשטאלט פאר אינטעלעקטועלע ארביי-טער ה' שיוויק, וועלכער האט בעזוכט די ארביי-טער-הייזער אויף דער קאנסטאנטינער פאלעסיע. אין צוזאמענהאנג מיט דעם דאזיגען בעזוך, זענען ארומגעגאנגען קלאנגען, אז די דערמאהנטע אנ-שטאלט האט בדעה צו ערטיילען דעם לאדזער מאגיסטראט א גרעסערע הלואה אויף אויסצופער-טיגען די הייזער.

ווי מיר ווערען געוואויר, איז די עמיסיע נישט גענוי, דאגעגען האט די פערזיכערונגס-אנשטאלט בדעה אליין צו בויען א גרויסע וואוי-נונגס-קאלאניע פאר גייסטיגע ארבייטער. די קא-לאניע וועט האבען אפטיילונגען אין ווארשא און אין לאדז. אויף די בוי-צוועקען ווערט אסיגנירט 13 מיליאן זל., דערפון 5 מיליאן פאר לאדז.

דער געזונדהייטס-אמט האט זיך איבערגעצויגען

(מ) פון היינט אן זענען די ביורא'ס פון גע-זונדהייטס אמט איבערגעטראגען אין שטאטישען בנין אויף נארוטאוויטש-גאס 65.

ניי פראגראם פון די מיטעל-שולען
ווערט בעטראכט אויפן צוזאמענפאהר פון די שול-קוראטארען

(2) ווי מיר ווערען געוואויר, איז דער קורא-טאר פון לאדזער שול-ראיאן ה' גאדאווסקי ארויס-געפאהרען קיין ווארשא אויפ'ן צוזאמענפאהר פון די קוראטארען.

אויפ'ן צוזאמענפאהר וועט בעטראכט ווערען דאס נייע פראגראם פאר מיטעל-שולען, וואס איז אויסגעארבייט געווארען דורכ'ן בילדונגס-מיניס-טעריום און וואס דארף איינגעפיהרט ווערען אין אנהויב פון קומענדיגען שול-יאהר.

הוספה-אקציע פון מעטאל-ארבייטער

(וו) נעכטען איז אין לאקאל פון ראט פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען פארגעקומען א פער-זאמלונג געווידמעט דעם געמיינזאמען אפמאך אין דער מעטאל-אינדוסטריע. כידוע איז דער אפמאך אויפ'ן יאהר 1929 אויטאמאטיש פראלאנגירט גע-ווארען ביז'ן 31 מערץ 1930.

נאך א לענגערער דיסקוסיע האט דער מע-טאליסטען-פערבאנד דאך בעשלאסען אנצוהויבען אנ'אקציע וועגען שליסען א נייעם אפמאך, ווען דער פראלאנגאציע-טערמין וועט זיך אויסלאזען.

נייע באנקראטען

(2) די אפטיילונג פון האנדעלס-געריכט האט ערקלערט פאר באנקראט די פירמעס: טשעסלאוו בלאושטשיק (שיך-געשעפט, דרעוונאווסקא 33) און מאנופאקטור-הענדלער חיים קאפטשיאווסקי פעטריקאווער 58).

ארום דעם בעזוך פון נחום סאקאלאוו אין אונזער שטאדט
היינט פלענאר-זיצונג פון קרן-היסוד-קאמיטעט מיט דער בע-טייליגונג פון דר. אלכסנדר גאלדשטיין

אין צוזאמענהאנג מיט'ן בעזוך פון פרעזידענט פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע, ה' נחום סאקאלאוו אין אונזער שטאט קומט (פאר היינט, 8.30 אווענד א פלענאר-זיצונג פון קרן-היסוד-קאמיטעט מיט דער בעטייליגונג פון מיטגליד פון דער א"רדעלעגאציע און פערטרעטער פון קרן-היסוד-דירעקטאריום אין ירושלים, ד"ר אלכסנדר גאלדשטיין, וועלכער קומט היינט קיין לאדז.

* * *

ווי מען טיילט מיט פון היגען קרן-היסוד-ביורא, זענען אלע בילעטען צו דער פייערליכע אקאדעמיע, וואס ווערט איינגעארדענט ראנערשטאג אווענד לכבוד דעם פרעזידענט סאקאלאוו און ד"ר גאלדשטיין, שוין אויספערקויפט. עס איז דעריבער איבעריג צו ווענדען זיך וועגען דעם אין קה"י-ביורא.

לאדזער שוסטער
פאר דער מעכאניזאציע פון דער שיך-פראדוקציע

זונטאג, דעם 12 יאנואר איז אין לאקאל פון האנטווערקער-פעראיין, אגראדאווע 9 פארגעקומען א פערזאמלונג פון שוסטער- און שטעפער-מייסטער.

נאך א לענגערער דיסקוסיע איז אנגענומען געווארען פאלגענדע רעזאלוציע:

„די פערזאמלונג פון שוסטער- און שטעפער-מייסטער פון האנטווערקער-פעראיין, אגראדאווע 9 שטעלט פעסט, אז מיר קענען נישט זיין געגען מעכאניזאציע פון דער שיך-פראדוקציע, ווייל דאס איז א פראדוקט פון פראגרעס. מיר מוזען אבער פארלאנגען, אז די מעכאניזירטע שיך זאלען אומ-בעדינגט אויסגעארבייט ווערען דא אין לאנד, ווייל דאס אריינפיהרען פון אויסלענדישע שיך ווארפט ארויס טויזענטער בעלי-מלאכות, וועלכע פערלירען זייער ברויט. מיר פאדערן אויך, אז אלע שוסטער- און שטעפער-מייסטער, וועלכע וועלען ווערען ארבייטסלאז צוליב דער מעכאניזאציע, זאלען ארונטערפאלען אונטער'ן געזעץ פון סאציאלע פערזיכערונג ווי אין פאל פון ארבייטסלאזיג-קייט אין עלטער-פערזיכערונג.

שטורמישע פערזאמלונג פון לאדזער פוסבאל-פערבאנד
קאנפליקט פון פרעזעס פון ל.ז.א.פ.נ. מיט די ספארט-זשורנאליסטען

שבת איז אין לאקאל פון דער „אפיצירישער קאסינא" פארגעקומען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון לאדזער פוסבאל קרייז-פערבאנד.

די פערזאמלונג איז געווען זעהר א שטור-מישע. פון די פערזאמעלטע דעלעגאטען האט זיך געהערט שארפע פארווארפען אויפ'ן אדרעס פון דער אפטרעטענדער פערוואלטונג.

ביים בעריכט, וועלכען ס'האט געלייענט דער פרעזעס פון דער פערוואלטונג, איז געקומען צו א שארפען אינצידענט צווישען דער אלטער פער-וואלטונג מיט די אנוועזענדע ספארט-זשורנאליסטען. בעת'ן ארומריידען דעם אינצידענט צווישען ל.ז.א.פ.נ. און א היגער טעגליכער צייטונג, האט דער פרעזעס פון ל.ז.א.פ.נ. זיך אויסגעדריקט מיט די ווערטער „זשורנאליסטישער ספארט-באנדיטיזם". די אנוועזענדע ספארט-זשורנאליסטען האבען אויפ'ן ארט צוזאמענגערופען א בעראטונג און צוגעשיקט צים פרעזידיום פון דער פערזאמלונג א רעזאלוציע, אין וועלכער זיי פראטעסטירען געגען דעם בע-ליידיגענדען אויסדרוק און פאדערן צוריקצוציהען די ווערטער, אין געגענפאל וועלען זיי זיך נישט בעטייליגען ווייטער אין דער פערזאמלונג.

ביני לביני זאל די פערזאמלונג האבען אנ-גענומען א בעשלוס, אין וועלכען ס'ווערט פעסט-געשטעלט, אז דער פארזיצער האט מיט די ווער-טער „זשורנאליסטישער באנדיטיזם" נישט געוואלט טרעפען די זשורנאליסטען בכלל, נאר ער האט עס געמיינט אין בעצוג בלויז צו איין פערזאן.

אזוי ווי די זשורנאליסטען זענען שוין בעת'ן אפשטימען פון דעם פארשלאג נישט געוועזען אנוועזענד אין זאל און דער פארזיצער פון דער פערזאמלונג האט על-פי טעות שלעכט אויסגע-מיישט דעם אנגענומענעם בעשלוס, זענען די זשורנאליסטען שוין נישט צוריק אריין אין זאל און זיי האבען בעשלאסען צוזאמענצורופען אנ'אויסערגעווערנליכע פערזאמלונג, כדי אנ-צונעהמען א שטעלונג לגבי דעם לאדזער פוס-באל-קרייז-פערבאנד.

DR. MED.
D. HELMAN
צוריקגעקעהרט
Piotrkowska 68,
telefon 112-20.

צאהן-ארצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
Zawadzka 14, tel. 108-33
נעהמט אן פון 10–2 און פון 4–7.

מעדיציניש׳ע בעראטונגס-קאנטראלע איבער די ספארטלער

(מ) דער געזונדהייטס אמט האט צוזאמענגע-רופען אויף פרייטאג דעם 17. ד. ח., 8 א זייגער, א קאנפערענץ מיט די פארשטעהער פון אלע לאדזער ספארט-קלובען און ספארט-ארגאניזאציעס מכח קאארדינירען די צוזאמענארבייט פון די דא-זיגע ארגאניזאציעס מיט דער שטאטישער ספארט-בעראטונגס-שטעלע.

דער הויפט-צוועק פון דער קאנפערענץ איז איינצופיהרען א קאנטראלע פון דער מעדיציני-שער בעראטונגס שטעלע איבער אלע ארגאניזירטע ספארטלער.

היינט ווידער א אומזיסטער טאג
אויף דער בילדער-אויסשטעלונג פון ני. ן שפיגעל

צוליב דעם ריזיגען ערפאלג, וואס די אויס-שטעלונג האט געהאט אין די לעצטע טעג, האט דער קינסטלער בעשלאסען איינצוארדנען אויך היינט א אומזיסטען טאג אויף זיין בילדער-אויס-שטעלונג. די אויסשטעלונג איז פערלענגערט ביז זונטאג דעם 19. ה. ח. אפען פון 10 פריה ביז 11 אווענד אין לאקאל פון „טאז" אנדזשעיא 1.

היינט — „מאדיקאט"
מיט זמרה זעליגפעלד

היינט קומט פאר אין זאל פון „פילהארמאניע" די ערשטע פארשטעלונג פון דעם יודיש-אמעריקא-נישען מאריאנעטען-טעאטער א. נ. „מאדיקאט".

מאריאנעטען שפיל איז ביי אונז א זעהר יונג טעאטער-נעביט, (די ערשטע זענען בשעת געווען אונזערע לאדזער: בראדערזאן, ברוינער און קאן, וועלכע האבען געגרינדעט דעם „חד-גדיא") און ווי מיר האבען געהערט און געלייענט זענען זעהר און זעהר פיל שבחים געזאגט געווא-רען אויפ'ן אדרעס פון דעם „מאדיקאט"-טעאטער.

אגב זענען אונז אויך זיינע שעפער בעקאנט פון יענער זייט ים: צוני מאוד, אלס ערשט-קלאסיגער קונסט-מאלער-קאריקאטוריסט מיט א זעהר פיינעם הומאר, און יאסל קאטלער — אלס רעפינירטער שרייבער-פאנטאסט פון א זעהר אייגענארטיגען טאן און פוכטיגער צייכנער — גראפיקער.

מיר בעגריסען זיי ביידע צו זייער אנקומען אין לאדז מיט דער ליבער פאלקסזינגערין פרוי זמרה זעליגפעלד, וועלכע האט זיך שוין גוט פערקאמענדירט אין לאדז!

„אררט"

„ארט" בעזעגענט זיך היינט מיט די „גע-קליבענע פערל", וואס מוזען אראפ פון די „ארט"-ביהנע צוליב דער נייער פרעמיערע פון 2-טען פראגראם, וואס וועט געשפילט ווערען שוין דעם היינטיגען דאנערשטאג.

די נייע פרעמיערע ווערט דערווארט מיט אינטערעס פון אלע פריינד, און פערעהרער פון „ארט".

מארגען, מיטוואך צוליב דער גענעראל-פרא-בע ווערט נישט געשפילט.

היינט איז די לעצטע פארשטעלונג פון אל-טען פראגראם.

אויף פראבעס אין „ארט"
(א פערצייכעניש)

פאר וואס זאל מען איינענטליך נישט געבען קיין רעצענזיעס פון פראבעס, וואס ווערען געמאכט אין טעאטער? די רעצענזענטען האבען זיך אנגע-זעצט אויף די פרעמיערעס און רולען א קאפ דעם עולם שטענדיג וועגען די פרעמיערעס אין טעא-טער, פאר וואס זאל אבער דער עולם נישט וויסען ווי עס ווערט געטאן אויף די פראבעס? ווי זעהט דאס דארט אויס און וואס טוט מען דארט בכלל?

איך האב זיך אריינגעכאפט דורך א הינטער-טיר צו די פראבעס אין „ארט" און איך האב דארט איבערגעלעבט צוטומעלטע מינוטען.

קודם-כל האב איך געפאקט דוד בייגעלמאן מיט צוויי פרויען-פערשוינטעס אין דער פינסטערער גארדעראבע, וואס געפינט זיך אין פאיע, איך קוק זיך גוט איין — די צוויי ווייבספערשוינען זענען: מאלווינא ראפאעל און מרים האלסקא.

— וואס זיצט איהר עפעס אין גארדעראבע און זינגט?

לאכט בייגעלמאן און ערקלערט מיר, אז אויף איינשטודירען מיט די ביידע דאמען די געזאנג-פארטיעס, מוז ער האבען שטימונג און דאס קאן ער נאר דערגרייכען אין דער טונקעלקייט.

פלוצלונג דערהער איך א הילכיגען פאטש און אנ'אויסגעשריי:

— אוי!

דאס האט ראפאעל דערלאנגט בייגעלמאנען אזא הילכיגען פאטש.

בייגעלמאן קרעכצט און האלסקא קייכט פאר געלעכטער.

דאס זאל הייסען פראבען פון א סצענקע-לע; כאפט בייגעלמאן דערווייל די פאטש.

קוק איך ווייטער, זעה איך ווי שיינע-מרים שטעהט אין א ווינקעל, שאקעלט זיך און מורמעלט עפעס מארנע ווערטער, ווארפט מיט די הענד, פוצעט מיט די פיס און חזר'ט דאס זעלבע איבער מעהרערע מאל.

אין מיטען דערהערט זיך א געשריי פון רושי-גאנען:

— געוואלד, שיינע-מרים, די בעגראבסט מיך! ווארף נישט אזוי פיל מיט דער לינקער האנט!

פון אנ'אנדערען ווינקעל קוויטשעט ארויס פער-רעלע אוריך:

— רושיגאן, פער'שרפט זאלסטו ווערען! האסט מיך שוין ווידער צוטומעלט, שריי נישט אזוי. די שיקסע וועט מיר נישט גוט ארויסקומען.

— געוואלד, ראטעוועט, — שרייט אלעמען איבער מאלווינא ראפאעל, — ער וויל מיך פערה-סמ'ען!....

איך בין שיער נישט ארויס פון דער הויט פאר שרעק און כ'האב זיך געוואלט לאזען לויפען איהר ראטעווען, האט זיך אבער אריינגעריסען א נייער קוויטש:

— אויסוואורף! שלאגען א ווייב, זעהסט וואס דער כאם ערלויבט זיך!

דאס האט געשריגען פון פינסטערען זאל ליובע האזענבערג.

א יונג-סטודיאנטער בערוהיגט מיך, אז דאס לערנען די אקטיארען זייערע ראלען. איך דארף זיך נישט שרעקען.

איך בין נאך נישט געקומען צו זיך, הער איך שוין ווידער א געשריי:

— ציטרינאווסקי! וואסערע געהאלטען מאכט מען דארט, בערוהיגט די חברה, איך קאן נישט פראבירען, איך וועל אנטלויפען אין עק וועלט אריין!

דאס שרייט מאנדעלבליט פון דער סצענע ארויף, נאר ער האט נאך נישט געענדיגט שרייען, ווי רושיגאן שרייט איהם אריין אין געשריי:

— דו לעכערסט מיר די קעהל. איך וועל קריגען א ווייכען קאפ פון דיינע געוואלדען. קום בעסער אהער, וועלען מיר מאכען די סצענקע מיט די שיינע-מרים.

— רושיגאן, דערבארים זיך און גיב מיר אפ מיין שטיקעל אבעזשאנעק — בעט זיך הירי כערבערג.

— אט אזוי, איז גוט, גוט, גוט, פאל צוריק אראפ, שנעלער פאל, אראפ, אראפ, נידריגער!

דאס קאמאנדעוועט בייגעלמאן מיט ווצאנא-וויטשען, וועלכער שטעהט אין מיטען זאל און זינגט.

פאטאשינסקי שטעהט און אמפערט זיך מיט יערוזאלימסקין, בכן יערוזאלימסקי האט איהם נעכ-טען געגעבען נישט ווי געהעריג ס'ליכט אויף דער סצענע. — דאס וויכטיגסטע — שרייט פאטאשינסקי — איז דאך ליכט, אהן ליכט קאן מען דאך קיין מיטאג נישט עסען.

שטעלט זיך ארויס, אז אויך דאס איז פראבע פון א ראל.

איך האב זיך ארומגעדרעהט ווי א צודולטער.

פלוצים איז אריינגעקומען דער דירעקטאר סטרונאטש, האב איך זיך שנעל אפגעטראגען, ווייל ער ערלויבט נישט בייצוואוינען די פראבען.

איך בין איהם דאנקבאר.

א שארפצינגעל.

די פייערלעכע שליסונג פון דער שול־אויסשטעלונג איז ווארשא

ווארשא. אין לאקאל פון דער שול־אויס־שטעלונג (קראכמאלנע 36) איז פארגעקומען די פייערליכע שליסונג פון דער אויסשטעלונג.

אויף 10 א זייגער אין אווענט איז בעשטימט געווארען דער באנקעט פון די לערער, אבער ס׳איז באמת נישט געוועזען אזוי לייכט אפצורייניגען דעם לאקאל פון די בעזוכער. דעם גאנצען לעצטען טאג האבען געשטראמט מענשען, און די לעצטע שעה׳ן איז געווארען ממש א געדראנג. הונדערטער מענשען האבען געמוזט אוועקגעהען.

אויף דעם שלוס־באנקעט זענען איינגעלאדען געווארען אלע ווארשאווער לערער אין די יודיש־וועלטליכע שולען און אלע, וועלכע האבען זיך בעטייליגט אקטיוו אין די צוגרייטונגען פון דער אויס־שטעלונג.

דער פארזיצער פון י.ש.א. ה׳ י. לעשצינסקי עפענט די פייערונג. ער ווייזט קודם כל אן אויף דער געזעלשאפטליכער בעדייטונג פון דער אויסשטעלונג. די איז געוועזען די בעסטע דעמאנסטראציע פון יוגענד און ארבייט אין אונזערע שולען. דאס איז א וויכ־טיגער ענטפער אונזערע שונאים און גלייכצייטיג א דערמוטיגונג פאר אונזערע פריינט.

יעדער פון אונז ווייסט וועגען דער גרויסער ארבייט פון דער יודיש־וועלטליכער שול, אבער, ווען מען האט געזעהען די פרעכטיגע עקספאנאטען איז מען ווירקליך איבערראשט געווארען. בפרט לאזען א טיפען רושם די ארבייטען פון דער סקיינער פראווינץ. מיר מוזען זיך גוט אריינטראכטען אין די בעדינגונגען, ביי וועלכע די פראווינצער שולען אר־בייטען, כדי ווי געהעריג אפצושאצען די אויסערגע־וועהנליכע דערגרייכונגען זייערע.

אבער, זאגט ווייטער ה׳ לעשצינסקי, די אויס־שטעלונג האט א געוואלדיגע בעדייטונג בלפי־פנים, ד. ה. פאר די לערער און שול־טוער גופא. דא האבען מיר געזעהען אונזערע דערגרייכונגען און גלייכ־צייטיג אונזערע פעהלערן. דערפון קען מען א סך, א סך לערנען. מיר ווילען זיך נישט פערשכור׳ן מיט׳ן נצחון, נאר זוכען די וועגען, ווי אזוי די מעותים אויסצובעסערען.

אין דעם פרט דארף נאך א גרויסע ארבייט געטאן ווערען, די י.ש.א. און די חברים לערער וועלען ערשט דארפען מאכען די פעדאגאגישע אויספיהרען פון דער ארבייט.

ה׳ לעשצינסקי דאנקט אין נאמען פון י.ש.א. די לערער פאר זייער געטרייער צוגרייטונג פון דער אויסשטעלונג.

לויט׳ן פארשלאג פון ה׳ לעשצינסקי געהמט איבער דעם פארזיץ ש. מענדעלסאן, וועלכער ווייזט אן, אז דער צוועק פון דער בעגעגעניש איז נישט בלויז פראווען פייערליכקייטען, נאר זיך דורכשמועסען און אפשאצען די אויסשטעלונג. די ראויגע קריטיק איז זעהר פרוכטבאר און נויטיג. ער דערמאנט א ריית חברים און חברטעס, וועלכע האבען זעהר א סך געהאלפען ביי דער שווערער צוגרייטונגס־ארבייט.

דאן בעגריסט ה׳ מענדעלסאן דעם חשובן גאסט, פארזיצער פון בערלינער שול־קאמיטעט, ה׳ יעקב לעשצינסקי וועמענס יוערק האבען געדינט אלס מאטעריאל צו א גאנצע רייה אינטערעסאנטע דעמאגראפישע טאבעלען פון די קינדער.

ה׳ יעקב לעשצינסקי בעגריסט אין הארציגע ווערטער די לערער פון י.ש.א. ער פערזיכערט, אז אין גלות־בערלין, וואו ער געפינט זיך, האט ער זיך גארנישט געקענט פארשטעלען, וואס ס׳בעדייט אין דער ווירקליכקייט. די יודישע שול. די אויס־שטעלונג בעגייסטערט און מאנט ביי יעדען פריינט איבערגעבענקייט.

ה׳ יעקב לעשצינסקי, זאגט צו זיין מתנה צו גע־בען דער יודישער שול — אנשרייבען א לערנבוך פון פאלקס־קענטעניש.

ה׳ קאזהאן ווייזט אן אויף א גאנצע רייה חסרונות פון בעזונדערע שולען און געגענשטאנדען. נישט אומעטום ווערען די לימודים קאנסעקווענט מעטאדיש דורכגעפיהרט.

ס׳פעהלען קאנקרעטע רעזולטאטען פון די גרויסע נייע פעדאגאגישע סיסטעמען פון קאמ־פלעקסען מעטאד, דאלטאן און דעקראלי ס׳האט אונז געפעהלט מאטעריאל, וואס זאל אילוסטרירען די ענטוויקלונג פון א קינד פון די יינגסטע יאהרען ביז די עלטסטע קלאסען. די חסרונות לאזען זיך אבער אויפקלערען מיט א רייה אביעקטיווע סבות, אויף וועלכע דער רעדנער ווייזט אן.

דאן געהט ה׳ קאזהאן איבער צו דער כאראק־טעריסטיק פון דער שול אויפ׳ן גרונט פון דער אויסשטעלונג, אויב מען קען רעדען בכנות צו דעם ארדער יעגעם ווינקעל, דאן מוז מען אבער אקצענטירען, אז די אויסשטעלונג אלס גאנצעס, אז דער לערער־קאלעקטיוו איז דא געקומען צום אויסדרוק אויפ׳ן בעסטען אופן.

נאך דעם האט זיך ענטוויקעלט א דיסקוסיע, וועלכע איז געשטאנען אויף זעהר א הויכען ניוואָ, די לעהרער האבען געגעבען ערנסטע פאכמענישע אפשאצונגען, און כאראקטעריסטיקעס פון בעזונ־דערע לימודים, ווי יודיש, געשיכטע נאטור־וויסענ־שאפט.

ס׳האבען גערעדט די ה״ה ש. בראטמאכער, טראאומיאנסקי, שמירט, לאזאווסקי (פערוואלטער פון מערעס־שול אין לאדז), גראסמאן (סעקרעטאר פון צ.ב.ק. אין ווילנע).

ה׳ לעשצינסקי ווייזט אן אויף דער ערנסטקייט פון דער דיסקוסיע און לעגט פאר ארגאניזירען א שטענדיגע לעהרער־אוידיטאריע. דער פארשלאג ווערט אויפגענומען מיט אפלאדיסמענטען.

צוליב דער שפעטער צייט ווערט די פארטזעצונג פון דער דיסקוסיע אפגעלייגט צו א ספעציעלער פערזאמלונג.

ש. מענדעלסאן שליסט מיט א רעדע, אין וועלכער ער ווייזט אן די עטאפען, וואס האט דורכ־געמאכט די יודישע שול. דער ערשטער — דער ראמאנטישער פעריאד, ווען מען האט פיבערהאפט געריסען מיט דער אלטער יודישער שול־טראדיציע און נישט געוואלט זיך לאזען צוימען מיט פראגראמען.

יעדער לעהרער איז געווען א שעפער. איצט האט זיך שוין געשאפען אן׳איינענע שול־טראדיציע. מיר ווילען דאס זוכען נייע וועגען פערבינדען מיט די פעסט־איינגעשטעלטע פראגראמען. דאס איז א שווערע איבערגאנג־פעריאד און דער איז געקומען צום אויסדרוק אויף דער אויסשטעלונג.

דער זשורי מעלדעט די רעזולטאטען פון קאנ־קורס ביי די בעסטע ארבייטען. ביי א געהויבענער שטימונג ווערט ארום צוויי א זייגער ביינאכט גע־שלאסען די פייערונג.

בנימין דער גרויסער און בנימין דער קליינער

א געשיכטע מיט צוויי פרויען־הענדלער אין אנטווערפען וואס זענען פעראורטיילט געווארען צו 5 יאהר טורמע

(א בריף פון אנטווערפען)

צוויי זענען זיי געווען און ביידע האבען זיי געהייסען בנימין. איינער א הויכער און דער צווייטער א נידעריגער. ביידע פלעגען זיך צו־זאמען ארומשלעפען איבער די יודישע געגענדען אין אנטווערפען פלעגט מען זיי רופען „פאט און פאטאשאן". ביידע זענען זיי דייטשע בירגער, הגם זיי רעדען א שלעכטען דייטש אויסגעמישט מיט פוילישע אויסדרוקען. ביידע האבען געהוג־גערט און געליטען. קיין ארבייט האבען זיי נישט געפונען. פלעגען זיך ארומפיהרען די ביידע חברה־לייט בייטאג איבער די יודישע געסלעך, און זיך ערנעהרען פון א נישט פערדינטען גראַ־שען און ביינאכט פלעגען זיי איבערנעכטיגען אויף דעם צענטראלען באהנהויף צווישען די נאכט־ארבייטער, וואס ווארטען אויף זייער צוג. האבען זיי אויך דא נישט שלעכט געמאכט.

און אין א שעהנעם פריהמארגען האט מען זיי שוין מעהר נישט דערקענט. ארומגעצאזירטע, אנשטענדיג און עלעגאנט געקליידעט, פלעגען זיי שוין ארומשפאצירען אויך איבער די שענערע און לעבהאפטערע גאסען פון אנטווערפען.

איינער, דער העכערער בנימין, האט זיך שוין אפילו פערשאפט א כלה, א יודיש דינסט־מיידעל פון פוילען, און פלעגט זי אלע אווענד אבווארטען ביי דער טיר פון איהר ווירטין און איהר יעדען טאג ברענגען אנ׳אנדער מתנה. דא א פינגערל, דא א זייגערל, דא א דאמען־טוך און דא סתם א דאמען־טאש. דאס מיידעל איז בעוועגען גליקליך. ביז אין א שעהנעם פריהמארגען איז זי נעלם געווארען. די ווירטי האט געמאלדען וועגען דעם דער פאליציי. דאס מיידעל האט זיך אבער נישט אפגעזוכט. און איהר טייערער חתן, ער וואס פלעגט איהר אפווארטען יעדען אווענד, האט אויך פערגעסען דעם אדרעס פון דעם הויז און האט א פאר וואכען זיך נישט געוויזען בכלל.

לעצטענס איז ער אבער צוריקגעקומען און זיך ווייטער בעוויזען אויף דער ליכטיגער שיין צוזאמען מיט זיין חבר, דעם קלענערען בנימין.

מען פלעגט זיי אבער נישט זעהן אליין. מיט זיי פלעגען אפט מיטגעהן יודישע מיידלעך, פלע־מישע מיידלעך, מעהרסטענטיילס דינסטען און קעכינס. און די מיידלעך פלעגען זיך פיהלען גליקליך, האבענדיג רייכע קאוואלערן, וואס שענקען זיי אזוי פיל מתנות.

און עס וואלט זיך געגאנגען אזוי כסדר. דארף אבער טרעפען א מעשה און די ביידע בנימינס מוזען פערדרייזען „געשעפטליך" קיין אויסלאנד. אלס וואוילע בחורים ווילען זיי אויף זייערע קאסטען אויך מיטנעהמען אויף דער ריי־זע א פאר בעקאנטע מיידלעך. — „זאלען זיי אויך אמאל וויסען פון א לעבען, פון פאהרען אויף א שיף און פון אנזעהן א וועלט" — האבען זיי גע־טענה׳עט. האט אבער איינער פון די מיידלעך א ברודער אין אנטווערפען. איז זי געקומען פרע־גען א עצה ביי איהר ברודער וועגען דער גע־פלאנטער רייזע. האט דער ברודער אנגעהויבען נאכפארשען די זאך און האט געפונען א סך אינ־טערעסאנטע פרטים. האט ער, נישט קוקענדיג אויף דעם, וואס ער געהט צושטערען זיין שוועס־טערס גליק, געמאלדען דער פאליציי. האט מען זיי געכאפט און גענומען אויפ׳ן פערהער.

און דא איז מען געוואויר געווארען, אז די 2 חברים בנימין דער הויכער און בנימין דער נידריגער, ווערען שוין געזוכט פון א לענ־גערע צייט, פאר גנבות, פאר אוימרייסען טירען, פאר ארויסרייסען האנד־ביטלען ביי איינזאם שפאצירענדע פרויען א. א. וו. מען האט אויך געמאכט רעוויזיעס ביי זייערע כלות און מען האט געמוזט זיי אויסטון פון קאפ ביז די פיס. מען האט דערקענט אין זייערע קליידער געזוכטע דאמען־קאנפעקציאן, וואס איז געווען צוגע׳גנב׳עט ביי ה׳ וו. מען האט דערקענט אין זייערע ציה־רונג די רעשטלעך פון דער גנבה ביים ביזשו־טעריע־סוחר׳ל. און מען האט דערקענט אין זיי־ערע האנד־ביטלען די שוין פון לאנג געזוכטע בייטלען פון גנבות.

זענען דאך די מיידלעך נישט שולדיג. אלע חתנים גיבען דאך זייערע כלות מתנות, בפרט נאך, אז זייערע חתנים זענען רייך. די חתנים זענען אבער אויך „נאט די נשמה שולדיג". די געשעפטען געהען שלעכט, קיין ארבייט איז נישטא און קיין געלד צו קויפען מתנות פאר זייערע כלות איז נישטא — מוז מען דאך גנב׳ע־נען. און אז מען שרייבט פון ארגענטינע, זיי זאלען וואס פריהער צושיקען א ביסעל „סחורה", קען מען דאך נישט זיצען ליידיג.

נו, האבען זיי זיך אזוי לאנגזאם געארבייט. די פאליציי איז אבער שטרענג. זי האט זיי פארלויפיג געגעבען א אומזיסטען געלעגער און זיי צוגעשטעלט די טעג צום געריכט. דא האט זיך ארויסגעוויזען, אז יענע פערלוירענע דינסט־מיידעל איז שוין פערזארגט מיט „פרנסה", ער־גיץ אין בוענאס־איירעס...

ביידע בנימינס, דער הויכער און דער נידע־ריגער, האבען בעקומען צו פינף יאהר שווערע טורמע.

פ. ה.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87
ספעציעל ארצט פאר הויט־ און וועגערישע קראנקהייטען. מענער־ שוועכע. אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען
נעמט אן פון 8-2 נ.מ. און פון 5-9 אוו.

Dr. med.
J.Sadokierski
סטאמאטאלאג
ספעציאל־ארצט פאר מויל־ און קיפער־כירורגיע
צאהנפלייש - קראנקהייטען
רענטגען־דיאגנאסטיק. נעהמט אן פון 3-7.
פיעטריקאווער 164, טעל. 27-83

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32

יורידישע עצות

מין דער רובריק געפיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען בעגלייטעט מיט [illegible] פון אונזערע לעזער.

קופאן
יורידישע אפטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט".

[illegible]

39 א פריזיער־ארבייטער,

לויט׳ן ארטיקעל 11 פון דער פעראָרדנונג וועגען ארבייטס־אבמאכען הויבט זיך א קינדיגונג אן נישט פון טאג, ווען דער אונטערנעמער האט דעם ארבייטער געקינדיגט, נאר זי הויבט זיך אן צו רעכנען ערשט פון שבת עווענטועל פון טאג ווען ס׳קומט פאר דאס אויסצאהלען דעם ארבייטסלוין.

איהר דארפט צאהלען פאר׳ן לעצטען קווארטעל פון לויפענדען יאהר 79 זל. 78 ג.

40 פעלדמאן:

ארבייטס־אבמאכען זענען פריי פון סטעמפעל־אפצאל. איהר האט דעריבער דאס רעכט צוריק־צונעהמען די נישט נויטיג איינגעצאהלטע סומע.

איהר דארפט זיך ווענדען וועגען דעם אין אורזשאנד סקארבאווי, מיט א געהעריגע בקשה.

אזא הוב ווערט נאכ׳ן אפלויף פון 1 יאהר פערעלטערט.

41. שאפירא.

הגם מיר ענטפערן נאר אויף יורידישע אנ־פראגען, וועלכע שווימען ארויף אדער קאנען ארויפשווימען אין דער טאג־טעגליכער פראקטיק אבער נישט אויף אבסטראקטע, סתם אקאדעמישע שאלות, פונדעסטוועגען וועלען מיר אייער נייגע־ריגקייט דאס מאל יא בעפרידיגען:

מעהר רעכטליכע וואג האט די שטראף־יוריסדיקציע, ווי די ציווילע, וואס איז צו זעהען אפילו בלויז פון דעם שוין אליין, וואס דאס שטראף־געריכט איז בערופען זעלבסטשטענדיג צו בעהאנדלען אלע ענינים, וועלכע ענטשטעהען אויפ׳ן באדען פון א שטראף פראצעס (ארטיקעל 7 פון קאדעקס פון דער נייער שטראף־פראצעדור) בעת דאס ציווילע געריכט, קוים שטויסט עס זיך אן אין פערלויף פון א פערהאנדלונג אויף א שטראף־פראבלעם, מוז די ווייטערע פערהאנדלונג אפשטעלען ביז דאס פראבלעם וועט נישט ווערען ערלעדיגט דורכ׳ן שטראף־געריכט (ארט. 8 פון אוסטאוו וועגען דער ציווילער שטראף־פראצעדור).

42. לעאנעק.

מיר האבען נישט געזאגט און מיר זאגען נישט, אז מען קאן אויף א קעסעל אדער מאשי־נען אין אנ׳איינגעריכטעטע פאבריק נישט לייגען קיין זעקוועסטר. מיר האבען נאר געזאגט, אז מען קאן אזעלכע אביעקטען נישט סעקוועסטרירען אויפ׳ן סמך פון אנ׳אלגעמיינעם טיטול וויקאנאוו־טשי ווי די עקזעקוציע דארף געוואנדען ווערען בלויז אויף בעוועגליכע גיטער.

די דערמאהנטע געגענשטענדען ווערען אין דאטניק בעטראכט, ווי געזאגט פאר אומבעוועגליכע גיטער לויט דער בעשטימונג.

ממילא קאן די איינריכטונג נישט אפגעטיילט ווערען פון די אייגענטליכע בנינים און דעריבער קאן זי סעקוועסטרירט ווערען אויך נאר צוזאמען מיט די בנינים. אזא עקזעקוציע קאן אבער נאר פארקומען אויפ׳ן סמך פון א ספעציעלען טיטול וויקאנאווטשי, אין וועלכען די עקזעקוציע ווערט פאראָרדנט אויף אומבעוועגליכע גיטער.

43. גערמאן.

אויב דאס איז נישט אפגעטיילט און דער חוב איז שולדיג נאר איינער פון די שותפים, דארף טאקע דאס גאנצע הויז אפגעשריבען ווערען. אויטנעשטעלט אויף דער ליציטאציע דארף דאגע־גען נישט אומבעדינגט ווערען דאס גאנצע הויז, נאר בלויז די רעכט פון שולדיגען שותף אויפ׳ן הויז. געוויס קאן אויך דאס גאנצע הויז פערקויפט ווערען אויף דער ליציטאציע, אויב אלע איבע־ריגע שותפים זענען דערויף מסכים.

שייטלען
צו טעטסטע פרייזען צו בעקומען ביי
פאריזשוצקא, קאמיענא 5.

בילדער און בעגעגענישען
אויף די רוסישע באהנען

די באהן לויפט, און וואס נעהענטער צו כאר־קאוו, אלץ געפאקטער ווערען די וואגאנעס.

— שטעדט האבען אויך זייער בעזונדער מזל, — פילאזאפירט איינע א פאסאזשירקע, — אמאל פלעגען זיך אלע ציהען קיין קיעוו, קיין אדעס. פון כארקאוו האט מען גערעדט, ווי פון א פראווינץ־שטאדט. איצט האט זיך דאס רעדעל איבערגע־דרעהט. וואס פאר א פערגלייך קען איינער איצט גאר מאכען צווישען כארקאוו און קיעוו, אדער צווישען כארקאוו און אדעס? ווערמען ווער עס איינפאלען גאר אזא פערגלייך צו מאכען?...

זי איז א לעהרערין, די פאסאזשירקע אונזע־רע. זי ארבייט אין א סאוויעטישער פאלקס־שול און קריגט פערציג רובעל א חודש.

— ווי קען מען איצט לעבען — אויף פער־ציג רובעל א חודש? — אינטערעסיר איך זיך צו וויסען.

— לעבט מען טאקע נישט... מוטשעט מען זיך מאקע.

— מסתמא פערדינט דער מאן אייך, — מישט זיך אריין עמיצער פון די פאסאזשירען.

— דער מאן? — שמייכעלט טרויעריג די לעהרערין, — גוט, וואס איך האב איהם נישט, אז נישט, וואלט איך נאך איהם אויך געדארפט אויס־האלטען...

זי דערצעהלט מיר, און גראד נישט שטילער־היים, אז זי איז שוין דריי מאל געוועזען פערהיי־ראט און דריי מאל זיך געג'ט.

— אלע מענער זענען ווי פון איין שטיק גע־וואנט געשניטען. מען מעג מיט זיי אלע שלאגען כפרות, — פילאזאפירט זי.

און כדי צו בערעכטיגען די דאזיגע פילא־זאפיע איהרע, לאזט זי זיך אוועק אין א שמועס וועגען די צרות, וואס א פרוי האט היינטיגע צייטען אויסצושטעהן אין רוסלאנד פון א מאן, ווען זי איז פערהייראט.

— ער מעג אלעס, דו טארסט גארנישט. דו דארפסט אויפאלעם קוקען צווישען די פינגער...

— אבער נישט אלע מענער זענען דאך אזעל־כע, — פרובירט איך נישט איינשטימען.

— אלע... — בלייבט זי איינגעשפארט — איך זאג אייך, אז אלע. פערלאזט זיך אויף מיר, אז איך וויים וואס איך רעד...

איך בעטראכט די דאזיגע „ערפאהרענע" סאוויעטישע פרוי, וואס איז אזוי געוואלטיג זיכער אין זיך, אז זי וויים א סך וועגען מענער, און איך זעה פאר זיך א מיידעל פון א יאהר עטליכע־און־צוואנציג, וואס, לויט איהר אויסזעהן, האט זי נישט קיין שום אורזאך צו זיין ענטוישט אין מע־נער. זי איז זעהר סימפאטיש, ווייזט אויס צו זיין נישט נאריש און קיקט אויס צו זיין פון יענעם טיפ פרויען, וואס מענער ווארפען נישט אזוי שנעל אוועק.

— איהר מיינט צו זאגען, אז אלע דריי מע־נער אייערע האבען אייך אוועקגעווארפען? — שטעל איך איהר אן אומענהערציגע פראגע.

— מיך אוועקגעווארפען? — צולאכט זי זיך הויך אויף א קול, — ניין... נישט זיי האבען מיך אוועקגעווארפען, נאר איך זיי...

— טא פארוואס האט איהר נאך טענות? — וואונדער איך זיך, — דוכט זיך, אז די טענות וואלטען געדארפט האבען אייערע אוועקגעווארפענע מענער.

זי שטעלט אויף מיר אויס א פאר גרויסע, שווארצע אויגען און מעסט מיך אפ מיט איהר נערוועזען בליק פון אויבען ביז אראפ:

— איהר זייט מסתמא נישט קיין רוסישער!

— זאגט זי ענדליך צו מיר.

— ניין, — בין איך זיך מודה.

— כ'האב עס גלייך פערשטאנען, — ווערט זי שוין א ביסעל פריינדליכער, — אונזערע רוסישע וואלטען אזוי נישט ארגומענטירט ווי איהר.

— איך זעה נישט איין פארוואס, — גיב איך זיך נישט אונטער.

— פארוואס? ווערט זי ערנסט און אויפקלע־רענד, — דערפאר ווייל ביי אונז אין רוסלאנד איז נישטא אט דער מענשליכער צוגאנג צו א פרוי, ווי ער איז פארהאן ביי אייך אין דייטשלאנד, ענגלאנד, אדער פון וואנען איהר זאלט נישט קו־מען. עס איז אפגעווישט געווארען ביי אונז די דעליקאטע בעציהונג צו דער פרוי... הארציגקייט, ווייכקייט, דאס וואס די פרוי זוכט און דארף הא־בען, איז איצט נישטא ביי אונזערע רוסישע מע־נער. דער נייער „בים", דער נייער סאוויעטישער לעבענס־שטייגער, האט זיי צופיל צעבאליעוועט. א פרוי איז ביי זיי געווארען א זאך. איהר פער־שטעהט? נישט קיין חבר, נישט קיין פריינד, נאר א זאך. א זאך, וואס היינט האלט מען עס, מאר־גען ווארפט מען עס אוועק, איבערמארגען שפילט מען זיך שוין מיט אן'אנדער זאך.

— אבער איהר זאגט דאך אליין, אז נישט אייערע מענער האבען אייך אוועקגעווארפען, נאר איהר זיי! קען איך איהר נישט פערשטעהן.

— אוודאי האב איך זיי אוועקגעווארפען, — ווייל זי זיך נישט אונטערגעבען, — אבער פאר־וואס? דערפאר ווייל זיי זענען געוועזען חזירים, נישט קיין מענער. יעדער איינער פון זיי האט זיך ארויסגעצייגט צו זיין א חזיר. וואלטען זיי כאטש מיך געוועזען אפגענארען מיט פרויען שעהנערע פון מיר, וואלט איך עס אפשר נאך געקאנט פער־שטעהן. ביי זיי איז אבער געוועזען א מציאה יע־דעס קליידעל. איהר פערשטעהט? אבי א קליי־דעל. נו, זאגט אליין, קען א פרוי מיט זעלבסט־ווירדע דולדען אזעלכע זאכען? וואלט איהר עס געדולדעט, ווען איהר זאלט וויסען, אז א וואך נאך אייער חתונה פערברענגט אייער פרוי שוין מיט א צווייטען און נאך מיט א מיאוס'ערען פון אייך?

זי איז אויף א ווײלע שטיל געבליבען, און ווי אננעהמענדיג זיך מיט פרישע געדאנקען, האט זי צוגעוויקעלט פאר מיר ווייטער איהר טעאריע וועגען די רוסישע מענער.

— מיר לעבען איצט איבער אין רוסלאנד א צייט, ווען פיל־ווייבעריי ווערט א פשוט'ע גע־וואוינהייט. אפילו פרויען ביי אונז זענען שוין אויך געוואוינט צו דעם געדאנק, אז א מאן מעג אמאל פערראטען. זיי וויסען וועגען די לינקע לי־בעס פון זייערע מענער, נאר זיי האלטען, אז עס איז בעסער צו מאכען זיך נישט וויסענדיג. א פרוי אבער, וואס האט אין זיך די קלענסטע מאס זעלבסט־רעספעקט, וועט קיינמאל נישט בלייבען גלייכגילטיג צו אזעלכע זאכען. זי וועט קיינמאל נישט דולדען אזא דערנידעריגונג. אט פארוואס איך האב דריי מאל א שפיי געטאן אויף די מענער, מיט וועלכע איך בין געוועזען פערהייראט. אט פאר־וואס איך מוז שמייכלען איראניש, ווען מען רעדט ביי אונז אין רוסלאנד וועגען ליבע, פאמיליען־גליק, גלייכהייט פון פרויען, און נאך אזעלכע שעהן־קלינגענדע ווערטער. זאלען די גלויבינע גלויבען: איך בין צו ערפאהרען צו נעהמען אזעל־כע ווערטער ערנסט.

זי האט נערוועז פערישאדט איהרע צעפאלענע שווארצע האר און האט זיך פערטיפט אין איהרע אייגענע געדאנקען.

פון דער ווייטענס האבען זיך געלויכטען די פייערלעך פון די כארקאווער הויכע געביידעס...

ב. סמאלאר.

„יעווסעקציע" אויף אוקראינע
געגען בעזייטיגען אלע דעקלאסירטע עלעמענטען פון די האנדווערקער־קארטעלען און פון די קאלאניעס

מאסקווע (יט"א) די „יעווסעקציע" אויף או־קראינע האט אויף איהר לעצטער פלענאר־זיצונג בעהאנדעלט די פראגע וועגען די געוועזענע יודישע הענדלער, וואס האבען נישט קיין וואהל־רעכט אין די סאוויעטען און האט אנגענומען אן דער פראגע א בעשלוס, וואס שטעהט אין געגענזאץ צו דער שטע־לונג פון די „יעווסעקציעס" אין ווייס־רוסלאנד און אין מאסקווע אין דעם פרט.

דער בעשלוס פון דער פלענאר־זיצונג פון דער „יעווסעקציע" אויף אוקראינע זאגט זיך קא־טעגאריש ארויס געגען דער פארערונג פון מאסקווער און מינסקער „יעווסעקציעס", אז אלע גע"ס. יודישע הענדלער, וואס האבען נישט קיין וואהל־רעכט אין די סאוויעטען זאלען בעזייטיגט ווערען פון די האנד־ווערקער־ארטעלען און פון די יודישע קאלאניעס.

די יעווסעקציע פון אוקראינע שטרייכט אין איהר בעשלוס אונטער, אז מען מוז די וואהל־רעכטלאזע דעקלאסירטע יודען דווקא ארייננעהמען אין פראָ־דוקטיווער ארבייט.

די פאליטיק פון אויסרייניגען די קוסטארישע ארטעלען און לאנדווירטשאפטליכע קאלעקטיווען פון „קולאקעס" טאר בשום אופן נישט פערשפרייט ווער־רען אויף דער דעקלאסירטער ארימשאפט, אפילו ווען זי האט נישט קיין וואהל־רעכט" — ווערט אין דעם אנגענומענעם בעשלוס געזאגט.

פון דער צווייטער זייט האט דאס פלענום פון דער „יעווסעקציע" אויף אוקראינע אנגענומען א בע־שלוס נישט צו קאלאניזירען אין דער צוקונפט אזעל־כע דעקלאסירטע יודען, וועלכע פערמאגען איצט מעהר ווי 150 רובל.

פראצעס געגען מערדער פון איוד. משפחה

ירושלים (יט"א) נאך א פארוואכענדיגען איר־בעריים, צוליב דער קראנקהייט פון פראקוראר שערוועל, איז דא בעגייט געווארען דער פראצעס געגען די 12 אראבער, וואס זענען בעשולדיגט אין דערמארדען איינוואוינער פון דער יודישער קאלאניע מוצא, הינטער ירושלים. זי בעגאנגען, אין דער קאלאניע, שבת דעם 24. אויגוסט ער־מארדעט געווארען דעם פארפאלק מאקלעף, צו־זאמען מיט זייערע שוועסטערס און ברידער און בעקאנטע וועלכע האבען זיך דאן ביי די געפינען צו גאסט (ווישען זיי הרב שאך פון תל־אביב). פון דער גאנצער משפחה זענען ניצול געווארען בלויז צווי קינדער: דער 9־יעהריגער מרדכי מאקלעף און זיין 12־יעהריגע שוועסטער חנה.

דער הויפט־ריכטער סער מיכעל מאקראנעל האט געבעטען דאס ווייניגערע יונגעל מרדכי צו דער־צעהלען וועגען די געשעהענישען אויף דער קא־לאניע בעת דער שחיטה. דאס ווייניגערע יונגעל האט געשילדערט דעם אנפאל אויף זיין פאטערס הויז, ער חזרט איבער די ווערטער, מיט וועלכע זיין מוטער האט זיך געווענדעט צו איינעם פון די מערדער, וועלכער געפינט זיך איצט אין תפיסה: „וואס ווילט איהר פון אונז" האט זי געזאגט, דער שאס, וועלכער האט אויסגעלעגט זיין פאטער, דערצעהלט דאס קינד, איז געפאלען פון גארטען.

דער צווייטער און לעצטער עדות מצד דער בעשולדיגונג איז געווען די 12־יעהריגע חנה מאקלעף. זי בעשטעטיגט איהר ברודערס עדות־זאגען וועגען דעם, ווי ידי אנפאלער זענען אנגעקומען פון דער יבערג ארום דער קאלאניע.

די פערטיידיגער פון די אנגעקלאגטע אראבער האבען פארגעשטעלט דעם געריכט אליבים פאר 3 בעשולדיגטע. דאס געריכט האט פערהערט 3 אר־ראבישע פאליציאנטען וו יאויך דעם סופעראינטענ־דענט פון דער פאליציי אינספעקטאר פערטירוש. דער פראצעס דויערט ווייטער.

ס'געיעג נאך ! שאטען

16) (סענסאציאנעלער ראמאן)

ליפאווסקי'ס פנים האט בעקומען אן'אש־גרוי־עם קאליר.

אין איין רגע איז ער געבראכען און אלט געווארען.

— איהר... איהר זענט זיכער?

ער האט אבער אליין געוואוסט, אז זיין קשיא איז א נארישע. ער האט דאך זעהר גוט געוואוסט, אז קיין טעות האט דא נישט געקאנט זיין. וואלד־מאן האט דאך בפירוש דורך זיין פארשלאג מיט־צופאהרען קיין לאדז, זיך אליין פערראטען.

— צי בין איך זיכער? וואס בין איך, חלי־לה, בלינד, צי וואס? — האט טאנצמאן בעליידיגט א זאג געטאן און געווארפען א פערדאכטענדען בליק אויפ'ן בלאס־געווארענעם באלעבאס. — אייך וואונדערט עס?

— און איהר מיינט, אז דא איז נישטא, וואס צו וואונדערען זיך? — האט ליפאווסקי מיט חוזק געענטפערט.

— ניין, איך זאג נאר... איך מיין, אז ווען מיר האבען ס'לעצטע מאל געשמועסט וועגען דעם ענין... האט איהר זיך אנדערש פערקוקט אויף דער זאך.

טאנצמאן האט איצט געטראכט וועגען איין זאך — צו ראטעווען זיך פון דער סכנה און צו־ליב דעם האט מען, לויט זיין דעה, געדארפט, וואס שנעלער אפרוימען וואלדמאנען.

— וואס האט אייך אזוי איבערראשט? — האט ער איבערגעפרעגט מיט חשד — שוין זשע קאן מען זיך דערוואַרטען פון איהם עפעס גוטס כל זמן ער לעבט?

— ניין, נישט דאס ארט מיך, — האט לי־פאווסקי געענטפערט — אבער... עס זענען דאך דא מניעות... ערשטענס, בין איך נישט איבער־צייגט, אז דאס איז דווקא ער...

— שטארבען זאל איך! — האט זיך טאנצ־מאן אויפגעקאכט — צי האב איך דען נישט מיט מיינע אייגענע אויגען געזעהן דאס נאטיץ־ביכעל?..: איך בין דאך אליין געשטאנען דערביי, ווי ער האט פונאנדערגעפענט דאס דאזיגע ביכעל און פערנאטירט די נעמען. אויף מיינע אויגען האט ער געבלעטערט די זייטלעך, און אויף יעדער זיי־טעל איז געוועזען געשריבען דאסזעלבע. ניין! איך האב אליין געזעהן, ווי ער האט געשריבען! אין דעם וועט איהר מיך נישט איבערשפארען!...

— נו... יא! — האט ליפאווסקי פערטראכ־טערהייט א ברום געטון. — אבער איהר זאגט דאך, אז ער הייסט וואלאוועלסקי, און האט א ביורא אויף לעשנא־גאס, און איך וויים, אז דאס קאן נישט זיין!...

— ס'קאן נישט זיין? נו, הייסט עס, אז איהר ווייסט וועגען איהם מעהר, ווי איך!

אין טאנצמאנס אופן רעדען האט זיך בולט ארויסגעזעהרט אויפרעגונג, פערדאכט און דראהונג.

ליפאווסקי האט עס בעמערקט.

ער האט זיך אנגעלעהנט אינ'ם ווענטעל פון פאטעל און א קנאק געטון מיט דער צונג:

— איך ווייס, אז דעם מאן רופט מען דניאל וואלדמאן, און אז ער וואוינט אויף מארשאלקאוו־סקא־גאס.

— גוט! וועל איך זיך אין אווענד זעהן מיט אונזערע יונגען, און וועל זיי זאגען! האט טאנצ־מאן אויס־ערופען און זיינע אויגען האבען א בייזען בליק געטון.

ליפאווסקי האט איבערגעלעבט אן'אומאנגע־נעהמען מאמענט: ער איז, נעמליך, נעוועזען אויפ־געבראכט פון דעם געדאנק, אז זיין ווילען קאן נעשפאנט ווער'ן פון עפיס א נידערטרעכטיגען „פאסער"... ער האט אבער פערשטאנען גלייכצײ־טיג, אז ס'פאסירען מאמענטען, ווען עס בייסען זיך די שטילסטע און רוהיגסטע הינט אפילו.

ס'איז געווען קלאר, אז טאנצמאן וועט זיך בערוהיגען נאר דאן, ווען וואלדמאן וועט „קאלט געמאכט ווערען".

ער, ליפאווסקי האט זיך מיט זיך אליין אי־בערגעלעגט אויף פערשידענע אופנים, און איטלי־כעס מאל געקומען צום אויספיהר, אז דאס איינצי־גע ארט אויף דער וועלט, וואו וואלדמאן קאן זיך איצט פיהלען מחוץ יעדער סכנה, איז נאר — דער בית עולם...

יא, קיין אנדער אויסגאנג פון דער לאגע איז געווען.

ער האט דעריבער הינטערווייליגעך א קוק געטון אויפ'ן „יובילער" און שארף א זאג געטון:

— מ'דארף היינט ביינאכט גארנישט פלאפ־לען פאר די יונגען... פאר אונזערע לייט! איהר דארפט עס דערווייל נישט זאגען, אז די סיבה פון אונזערע אלע מפלות איז געפונען געווארען!.. פערלאזט זיך אויף מיר: איך וועל שוין דעם פערשוין פערטיג מאכען!

— — — — — — — — — — —

ס'איז געווען קרוב צו האלבער נאכט, ווען וואלדמאן האט מיט א שמייכעל עטוואס נעפענט די טיר פון זיין לאבאראטאריום, ווי ווארטענדיג אויף עמיצענס באלדיגען אנקומען.

דערנאך האט ער זיך בעקוועם ארייננעזעצט אין דעם ווייכען לעדערנעם פאטעל, אוועקלע־גענדיג פאר זיך אויפ'ן טיש א ספעציעל פון איהם ערפונדענעם אויטאמאטישען רעוואלווער.

די מינוטען זענען פאמעליך געגאנגען.

ער האט פערריכערט א פאפיראס, עטליכע מאל זיך לייכט פערצויגען, און באלד דעם פא־פיראס אויסגעלאשען אין אש־בעכער.

אויפ'ן טיש האט ער אנגעצונדען א רויט שפיגעלע.

— אהא, מיין אורח איז שוין אויף די טרעפען! — האט וואלדמאן צו זיך א שמייכעל געטון.

ער האט אויסגעצויגען די הענד אויפ'ן טיש און אויפגעלייגט אויף זיי דעם קאפ.

מן הצד האט מען געקאנט מיינען, אז ער איז איינגעשלאפען אין פאטעל.

צומאכענדיג אבער איין אויג האט ער אויפמערקזאם אכטונג געגעבען אויפ'ן שאכטעלע, וואס איז געשטאנען אויפ'ן טיש, ווארטענדיג, אז דאס ווייסע שפיגעלע זאל איהם אנזאגען לי־פאווסקי'ס אריינגאנג אינ'ם לאבאראטאריום.

עטליכע מינוט איז אין לאבאראטאריום גע־ווען טויט שטיל.

וואלדמאן איז האלב געלעגען אויפ'ן טיש אן'אומבעוועגליכער, ווי א סטאטוע, נישט גע־אטעמט און נישט ארונטערגעלאזט אן'אויג פונ'ם קליינעם שפיגעלע אויפ'ן שאכטעל, וואס איז געווען פערדעקט מיט פאפירען.

(פארטזעצונג קומט).

היינט און פאלגענדע טעג! גרויסע פרעמיערע! היינט און פאלגענדע טעג!

„דער מענש וואס לאכט“

Conrad Veidt, Mary Philbin

מעכטיגע דראמע לויט דער ערצעהלונג פון וויקטאר הוגא.—אין די הויפטראלן:

נעכסטער פראגראם: „שמעטערלינג פון ברוק“ מיט ANNA MAY WONG אין דער הויפט-ראלע.

קינא-טעאטער
ZACHETA
זגערזשער 26, ביים פלאץ קאשטשעלני
פערשט. סימפאנ. ארקעסטער.
בעמ.: בעת דער פויזע קאנצערט אין גיגאנטישע מארקאני-ראדיא.
דער זאל איז גוט בעהייצט.

אויפפאדערונג!

אזוי ווי מיט עטליכע חדשים צוריק האט זיך געהאט געגרינדעט אין לאדז א חברה מיט'ן נאמען „כנסת בחורים“ בלודז און צוליב דעם, וואס אונפעראנטווארטליכע מענשען האבען פערשפרייט פאלשע קלאנגען, אז די דאזיגע חברה האט זיך כלומרשט ליקווידירט, און אין באלוט האט זיך איבערגעבליבען א נייע געגרינדעטע חברה אויף דעמזעלבען נאמען, פאדערען מיר אויף די באלוטער חבר'ה „כנסת בחורים“, אז זי זאל זיך נישט בענוצען מיט אונזער נאמען, אין געגענפאל וועלען מיר נישט פעראנטווארטליך זיין פאר די ווייטערדיגע פאלגען. מיט דרך ארץ

די פערוואלטונג פון דער חברה „כנסת בחורים“ בלודז

בעמערקונג: אלע מיטגלידער ווערען געבעטען צו קומען זונטאג ד. 19 יאנואר ד.י. 5 א זייגער נאכמיטאג אין לאקאל פון משה רערליך, פאמארסקא 44 צו א פערזאמלונג. 13703

כ'קויף און פערקויף
מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, ניי-מאשינען, גארדעראבן, סאמא-ווארען א.ז.וו. און צאהל די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן, נארוטאוויטשא 19
אין מעבעל-געוועלב
(פריוואט-וואוינונג: שענקעוויטשא 29)
ביי מיר איז שטענדיג דא פערשידענע גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען

ס'איז געפונען געווארען

א וועקסעל אויף 100 זל., אויסגעפילט עליאש לעווין, אלטער מארק 4, אדרעס ר. גלאווינקאווסקי, צאהלבאר דעם 12. אפריל 1930.

דער וועקסעל איז אבצונעהמען אין אדמ. פון דער צייטונג געגען אנאנס-קאסטען. 8698

א מעדעל

קען זיך מעלדען אין דער ביך-בינדעריי
27 זשעלאנא 27

א געוועלב

מיט א שטוב זאפארט צו פערדינגען.
ראדוואנסקא 43, ביי ע. שאשניעוויטש.

השבת אבדה.

ס'איז פערלוירען געווארען א טשעק פון דער באנק קופיעצקא-קרעדיטאווי, זאוואדזקא 11 אויף נומ' 26777 אויף דער סומע פון 1780 זל. אויס'ן נאמען פון ש. הערשבערג, נארוטאוויטש 11.

דער טשעק ווערט ערקלערט פאר אונגילטיג.

אבצוגעבען געגען בעלוינונג צו ברעסלער פיעטריקאווער 19. 3700

א נייער שווייצארישער לוקסוסאווע
פאטעפאן

אין גוטען צושטאנד ביליג צו פערקויפען.
ווסכאדניא 16, וו. 9

מה שהיה הוא שיהיו, ומה שנעשה הוא שנעשה!

זא זאלסטו ווייטער קומען צו לויפען אין בעזו. רעכטסקאנסולענטען-ביורא צו ה'

מאנעלא, פיעטריקאווער 17

(זשכאדניא 52) טעל. 148-79

וואו עס ווערט ערלעדיגט און געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואקאניעס, קלאזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין ארוזשאנד ראזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

מיט אכטונג
מאנעלא, רעכטסקאנסולענט
פעטריקאווער 17.

סוחרים און פאבריקאנטען

פערלירט נישט אייער האפנונג.

ווען איהר קריגט א פראטעסט ווערט נישט פערצווייפעלט קומט גלייך צו לויפען אין ביורא

„VERITAS“

פיעטריקאווער 31, טעלעפאן 127 53 פיליע אין ווארשא

דארטען ווערט גלייך פערטיידיגט אייערע אינטערעסען ווי אויך אלע ארט סאנדאווא אפאד-לאשצאווא, ס'ווערט געשריבען ביטעס ציווילנא, האנדלאווא, אדוואלאניעס קארנא, קלאזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אינטערציזעס, היפאטעקען, שותפות-אקטען, איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

יורידישע עצות אומזיסט פון 5 — 7 אין אווענד.

די ביורא איז טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אוו.

אינפארמאציעס וועגען זעמטליכע רייזע- און פאס-אנגעלעגענהייטען, ווי אויך וועגען מיליטער-ענינים.

מיט אכטונג רעכטס-קאנסולענטען ביורא
„VERITAS“ Piotrkowska 31, tel. 127-53

השבת אבדה.

ס'איז פערלוירען געווארען א וועקסעל אויף 100 זל., אויסשטעלער עליאש לעווין, אלטער מארק 4, אדרעס גלאווינקאווסקי, זאווישא 24, צאהלבאר 12/4 1930. דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאר אונגילטיג. אבצוגעבען צו קאפעלושניק, וואלבארסקא 40

השבת אבדה.

ס'איז פערלוירען געווארען א פראטעסט אויף 300 זל. אויסשט. פערקאווסקי, ווארשאפיענקנא 43, זשיראנטען: א. טארקאווסקי, גליצענשטיין. דער פראטעסט ווערט ערקלערט פאר אונגילטיג. אבצוגעבען צו גליצענשטיין, פאמארסקא 41, אדער אין אדמ. פון דער צייטונג.

Dr. med. W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11.
טעל. 34-72
נעמט אן פון 6—8 אווענד

Dr. ADAM GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און ווענערישע קראנקהייטען און ליפטהיילאינגען.
נעמט אן פון 4—7 אין אווענד

Kino MIMOZA
ul. Kilińskiego 178.

היינט און פאלגענדע טעג! גרויסע פרעמיערע!

„פון טאג צו טאג“

גרויסע דראמע אויפ'ן גרונד פון דער פויליש-רוסישער מלחמה אין די הויפטראלען:

Irena Gawęcka, Marja Gorczyńska, Lucjan Żurawski i in.

צו דעם דאזיגען בילד איז אנגאזשירט געווארען א ספעציעלער קינסטלער-כאר, וועלכער וועט זינגען רוסישע פוילישע לידער.

פערשטארקטער ארקעסטער. דער זאל איז גוט בעהייצט.

עלץ-ווארעז

קען מען קויפען אמביליגסטען און אויף די בעקוועמסטע בעדינגונגען נאר ביי דער לאנגיעהריגער פירמע

L. B. FEFER, Wschodnia 42 Tel. 178-04

בעמערקונג: די קירזשנער-ווערקשטעל געפינט זיך אויפ'ן ארט. די ארבייט ווערט אויסגעפיהרט פינקטליך און רעיעל.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 183-17

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
איינענע פראצאהניע פון ועמפליבע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: חמלפרקס אויף פלאטפוסען, קלנסמ-ליבע פיס. נעמט אן א. ז. ח. פון 5—7 אוו.

צוריקגעקעהרט.

א לאנגיעהריגער געוועזענער
גערכטס-סעקרעטער

שרייבט אלערליי ביטעס און קלאגעס, קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס אין אלע שטעדט פון פוילען.
א גוטער ספעציאליסט אין מיליטער-ענינים

B. MANN, Piotrkowska 10.

44 וויכטיג פאר מחותנים! 44

קויפט נישט קיין
מעבעל בעפאר איהר איבערצייגט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפט

Ch. ŁAZNIK

44 גדאנסקא (דלוגא) 44
טעל. 162-56.

נאר ביי מיר קענט איהר קריגען פערש. מעבעל שעהן, גוט און ביליג.

בעמ.: כ'קויף אויך גענוצט מעבעל, דיוואנעס, פעלצען א. א. וו. קומט און איבערצייגט אייך!

לעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי נאז האלז, אויערן קר.	10—11 2—3 7—6
ד"ר רושאנער הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאלדשטיין- אויגען-קראנקהייטען פאלאק	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאן נערווען קראנקהייטען	12—2 הוץ זונ.
ד"ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פאפיערני פרויען און געבורטס-הילף	11½-1 5-6
ד"ר קאנטאר כירורגישע-קראנק.	4½-5½ זונ. 1—2
ד"ר ווינבערג אינ. הערץ לונגען	12—1, 6½—7½
ד"ר סטופעל רענטגען	12—2, 4—6
א. גראזענטשיק צאהן-ארצט	3—7
נ. ראזעס צאהן-ארצט	8—2

צאהן-באהאנדלונג, בעלייכטונגען, קראנען, מאסטען א.א.וו.

בי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט

האלונג פון הויט קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונגען, קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע מעגליכע אנאליזען. א קורס פאר שטאמלער.

איינגעגעבענע שטראלען (שקארלאטין) פון 4—5 נאכמ.

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג

וויזיט אין דער שטאט.

ערצט.-קאסמעטיש. גאבינעט

פרל. מארקוס נעהמט אן פון 5—7 אווענד

עלטערן!

אין מיין נאכמיטאג **חדר-שולע** ווערען אנגענומען קינדער, וואס לערנען אין פאלקס-שולען צו לערנען חומש, רש"י, תנ"ך, משניות, גמרא, הלכה, ריע, רעדען און שרייבען העברעאיש און יודישע ברכות ועלבסט צוזאמענשטעלען. ס'ווערען אויך אנגענומען אנפאנגער וואו ס'ווערט אינפערלויף פון 5 חדשים אויסגעלערנט גרונדליך דאווענען. א שטרענג-רעליגיעזע ערציהונג! צוגענגליכע פרייזען.
איינשרייבען טעגליך 4 ביז 7 אווענד.

יחיאל דוד ראזענפעלד
פלאץ וואלנאשטשי (ניע שמאט) 6
קווער אפיצינע, רעכטס, 2. שט.

טאפעציר-אנשטאלט און מעבעל-מאגאזין פון
Stanisław Gabała

לאדז, קאראלא 1 און פיעטריקאווער 108 אין הויף בעזיצט אויף לאגער קאמפלעטע אהנריכטונגען שלאף- און עס-צימער, קאבינעטען, סאלאניקעס און איינצעלנע מעבעל. גרויסער אויסוואהל פון מאטראצען, קאזעטקעס, שפיעלען און קלוב-מעבעל. צוגענגליכע פרייזען. אויך גיב אויף ראטעס

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

Dr. med. LAJCHTER

צאהן-כירורג

Chor. szczęk, dziąseł, podniebienia, języka i t. p.

przeprowadził się

na ZIELONĄ 9, I p. front, tel. 149-66

od 1½-5 po poł. 3333

Dr. Z. Rakowski

קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 87-61

Dr. med. M. Lerner

ספעציאליסט פאר קינדער-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
ZACHODNIA 64, tel. 113-09
נעהמט אן פון 3—5 נאכמיטאג. 13324

DR. MED.
L. Pikielny

אוראלאג
ספעציעל ארצט פאר נירן, בלאז און הארן-קראנקהייטן
8 NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 4-7 אווענד.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט אין טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך.
די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . 60— . 4 .
א פיליעטאן-שורה: נאכ'ן טעקסט—12 . . . 18— . 8 .
פאר דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufm...
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.